

MAHPUS HAKLARI EL KİTABI

MAHPUS HAKLARI EL KİTABI

BAŞAK EKİNCİ - MUSTAFA EREN

TCPS Kitaplığı 1

Mahmus Hakları El Kitabı / Başak Ekinci - Mustafa Eren

Kapak ve Sayfa Tasarım: Tayfun Koç

Editör: Burcu Anıl

ISBN 978 - 9944 - 0751 - 6 - 9

1. Baskı: Mart 2015

2. Baskı: Kasım 2018

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği
Adres: Katip Mustafa Çelebi Mahallesi, Billurcu Sokak,
No:5 Daire:2 Beyoğlu / İstanbul
Telefon: 0212 293 69 82
e-posta: info@tcps.org.tr

Bu kitap satılamaz ve ticari amaçla kullanılamaz.

Baskı ve Cilt

İncekara Kağ. Mat. Yay. ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Tel: 0212 501 0883

CISST
CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Giriş	7
A - KURUMA GELİŞ VE KABUL İŞLEMLERİ	
Eşya Araması	10
Formlar ve Parmak İzi	10
Kabul Odası ve Görüşmeler	11
Kabul Sırasında Hakların	11
Geçici Oda	12
Tutuklama Kararına İtiraz	14
Adli Kontrol Talebinde Bulunmak	16
Kefaletle Tahliye Talebinde Bulunmak	19
B – HAKLAR	
1. Avukat ve Noterle Görüşme Hakkı	21
2. Ziyaretçi Kabul Hakkı	24
Tutuklulara Ziyaret Sınırlaması	25
Ağırlaştırılmış Müebbet Hükümlüsü Mahpuslar İçin Ziyaret Hakkı	26
Yabancı Uyruklu Mahpusların Ziyaret Hakkı	27
3. Telefon ile Haberleşme Hakkı	28
4. Radyo, Televizyon Yayınlarından Yararlanma Hakkı	34
5. Mektup, Faks ve Telgrafları Alma ve Gönderme Hakkı	36
Disiplin Kurulu kararına itiraz hakkı ve bu hakkın kullanımı	38
Para havale edilmesi	41
6. Oda ve Eklentilerinde Bulundurulabilecek Kişisel Eşyalar	42
Bulundurulabilecek hayvanlar	48
Açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde bulunacak eşyalar	49
7. Dışarıdan Gönderilen Hediyeği Kabul Etme Hakkı	50
8. Sağlığa Erişim Hakkı	52
Hapse giriş ve ilk muayene	53
Hapiste sağlık hizmeti	54
Sağlık Servisi	55
Revirde Muayene ve Tedavi	58
Hastaneye Sevk	59
Hastanelerde "Hükümlü Koşu ve Servisi"	60

Hastanede Refakatçin Olabilir	61
Muayene ve Tedavi Esnasında Hasta Mahrumiyeti Hakkın	62
Hapishanelerde Sağlık Denetimi	63
Sağlık Giderleri	65
Hamile kadın mahpusların doğum işlemleri	66
Hapis cezasının hastalık nedeniyle ertelenmesi	66
Senin İstemle İnfazın Ertelenmesi	68
Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak Cezanın İnfazı	69
Hücreye Koyma Disiplin Cezası Sırasında Muayene Edilirsin	69
Nakil Öncesinde Muayene Edilirsin	70
Verilen Yiyecek ve İçecekleri Reddetme	70
9. Öğrenim Hakkı	72
Yetişkin 1. ve 2. Kademe Eğitimi Başarı Kursları	74
Açık Öğretim Ortaokulu	75
Açık Öğretim Lisesi	76
Açık Öğretim Fakültesi	77
Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ve Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Yapılan Sınavlar	78
Yüksek Öğretime Devam Etmek	78
10. Kütüphane ve Kitaplardan Yararlanma Hakkı	84
11. Süreli ve Süresiz Yayınlardan Yararlanma Hakkı	87
12. Din ve Vicdan Özgürlüğü Hakkı	89
Yabancı Mahpusların Din Görevlilerince Ziyareti	90
13. Oy Kullanma Hakkı	92
14. Mazeret İzni Hakkı	95
Mazeret İzni	95
Cenazeye katılma izni	98
Hastalık nedeniyle mazeret izni	99
Özel İzin	101
İş Arama İzni	102
İzinden Dönmezsen veya Geç Dönersen Ne Olur?	102
İzin Süresince Uyman İstenen Kurallar	103
15. Hapishane Dışında Etkinliklere Katılma Hakkı	104

C - KANUN YOLLARINA BAŞVURMA

1. İnfaz Hâkimliği'ne Başvuru	106
2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne Başvuru	111
3. Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru	116
4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru	126

D - HAKLARIN İHLAL EDİLDİĞİNDE BAŞVURABİLECEĞİN KURUMLAR ..... 139 |

ÖNSÖZ

2014 yılı başında Türkiye’de 145 bin mahpus vardı. Bu mahpusların sadece 7 bini “siyasi mahpus”, bini ise “çıkart amaçlı suç örgütü mensubu” ydu. Bu iki mahpus grubunun toplamı yaklaşık 10 bin ediyor. Geriye kalan 135 bin mahpus yani mahpus kitlesinin yüzde 90’ından fazlası ise “adli mahpus” tur.

Bir değerlendirme yapmadan önce bir başka veriyi daha göz önüne almak gerekiyor. 2015 Türkiye’sinde hapisanelerle ilgili doğrudan çalışmalar yürüten sivil toplum örgütlerinin (STÖ) sayısı 10 dahi değildir. Çarpıcı olan ise sayısı zaten az olan bu STÖ’lerin neredeyse tamamının “siyasi mahpus” larla ilgili çalışmalar yürütmesidir. Yani STÖ’lerin yüzde 95’i mahpus kitlesinin sadece yüzde 5’i ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

Bu iki tespitin ardından şu değerlendirmeyi yapmak mümkündür: Türkiye’de adli mahpuslar sivil toplum örgütlerinin desteğinden mahrumdur. STÖ’lerin desteğinden mahrum olan adli mahpuslar kendi bilgi ve deneyimleriyle baş başa kalmaktadır. Bu durum, mahpusların haklarını arama konusunda yetersiz kalmaları sonucunu doğurmaktadır. Bir çok mahpus haklarının neler olduğunu, hakları ihlal edildiğinde nereye, nasıl başvuracağını bilememektedir.

Bu çalışma, Türkiye’deki bu eksikliğe dikkat çekmek ve adli-siyasi ayrımı yapmadan bu eksikliği gidermek amacıyla atılmış bir adımdır.

Bu çalışmayla, mahpusların
Haklarının neler olduğunu
Hakları ihlal edildiğinde yasal olarak nereye, nasıl başvuracağını
Hak ihlallerine karşı iletişime geçebileceği bazı STÖ'lerin isim ve ad-
reslerini
öğrenmesi amaçlanmaktadır.

***

Mahpus Hakları El Kitabı'nı eline almış ve ondan faydalanmış bütün
mahpuslara geleceğe dair umut ve sabır diliyoruz.

Mustafa Eren

2015, İstanbul

GİRİŞ

Avrupa Cezaevi Kuralları'nın birinci maddesinde, "Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır," denilmektedir. Birleşmiş Milletler'in "Herhangi Bir Şekilde Tutuklanan veya Hapsedilen Tüm Kişilerin Korunması Hakkında İlkeler Bütünü", "Mahpuslara Muamele İle İlgili Standart Asgari Kurallar" ve "Mahpuslara Muamele İle İlgili Temel İlkeler" adlı belgelerinde de mahpuslara, "insan haklarının gerektirdiği gibi" davranılması yönünde ifadeler vardır. Örneğin, Standart Asgari Kurallar'ın 60. Maddesinin ilk fıkrasında, "Kurumun uyguladığı rejim, mahpusların sorumluluğunu azaltmadan veya insan onuruna gösterilen saygıyı düşürmeden, hapis-hane yaşamı ile özgür yaşam arasındaki farkı asgariye indirmeye çalışır," denilmektedir. Türkiye'de hapis-hanelere ilişkin temel kanun olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un (CGTİHK) 2. Maddesinde ise, "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz," ifadeleri yer alır. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı Ceza İnfaz Kurumu Yönetimi El Kitabı'nda ise, "Hapis cezası sadece özgürlükten yoksun bırakmayı içerir, hapsedme koşulları asla ek bir cezalandırma olarak kullanılmamalıdır", "Özgürlüklerinden mahrum edilen bütün insanlara, her zaman, insanlık onuruna uygun bir şekilde ve insan olmalarından kaynaklanan onura saygı gösterilerek davranılmalıdır," sözleri geçer.

Görüldüğü gibi hem uluslararası mevzuat hem de Türkiye'nin ulusal mevzuatına göre hapis cezası sadece ve sadece hapsedilen kişiyi özgürlü-

ğünden yoksun bırakmak anlamına gelmektedir; hapsedilen kişiye hiçbir şekilde “zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda” bulunulamaz; mahpuslara insanlık onuruna aykırı davranılamaz.

Yani hapsedilmiş olman, haklarının elinden alındığı ve sana insan onuruna aykırı davranılabileceği anlamına gelmemektedir.

Bu nedenle,

Eğer, tutulduğun hapishanede insanlık onuruna aykırı bir davranışla karşılaştığını düşünüyorsan buna karşı çıkmak yasal hakkındır.

Bu el kitabında hapishanede olsan dahi var olan temel haklarının neler olduğu ve bu haklarını kullanmak, korumak için hangi kurum ve kuruluşlara nasıl başvuracağın anlatılacaktır.

Hakların konusunda daha ayrıntılı bilgi almak için kitabın sonunda yer alan insan hakları kurumlarına mektup yazabilir ve hapishane idaresine başvuru yapabilirsin.

A- KURUMA GELİŞ VE KABUL İŞLEMLERİ

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 21 ve 36. Maddeler

CGTİHT: 67 ve 46. Maddeler

Polis veya jandarma eşliğinde hapishaneye ilk getirildiğinde, hapisshane personeli tarafından evrakların incelendikten sonra arama odasına alınır.

Arama

Hapishanelerde aramalar Tüzük'ün 46. Maddesine göre yapılır. Bu madde, "Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi halinde" hapisshane idaresine çıplak arama ve "beden çukurları"nda arama yapma hakkı vermektedir.

Yapılan aramanın insan onuruna aykırı olduğunu düşünüyorsan hapisshane idaresinin bağlı bulunduğu Cumhuriyet Savcılığı'na veya İnfaz Hâkimliği'ne soruşturma açılması için başvurabilir, insan haklarıyla ilgili sivil toplum örgütlerine yaşadıklarını anlatan bilgilendirici mektuplar yazabilirsiniz.

Eşya Araması

Üst aramanın ardından, eşyaların aranır. Eşyalarının senin de görebileceğin şekilde aranması gerekmektedir. Hapishanelerde bulundurulması yasak olmayan eşyaların sana geri verilir, yasak olduğu belirtilen eşyaların ise hapishanenin Emanet Eşya Deposu'na gönderilir.

Emanet Eşya Deposu'na alınan eşyalarının ziyaretçine verilmesini talep edebilirsin. Bunun için hapishane idaresine bir dilekçe yazmalısın. Eğer böyle bir başvuru yapmazsan, bu eşyaların tahliye olduğunda sana iade edilir.

Eğer üzerinde para varsa, hapishanelerde üzerinde para bulundurman yasak olduğundan bu para senden alınacak ve senin adına Emanet Para Hesabı'na yatırılacaktır.

Emanet Para Hesabı'na alınan paran, faiz geliri elde edilmek üzere hapishane idaresi tarafından işletilir. Hapishaneye giriş esnasında kayıt işlemlerin yapılırken, senden, faiz gelirini hapishane idaresine bırakmak istediğine dair bir belge imzalaman istenebilir. Bu belgeyi imzalamak ve böylece faiz gelirini hapishane idaresine bırakmak zorunda değilsin. Faiz gelirini hapishane idaresine bırakmamak hakkına sahipsin.

Formlar ve Parmak İzi

Arama işlemlerinin ardından eşkâl formunun doldurulması, parmak izinin alınması, fotoğrafının çekilmesi, kan grubunun belirlenmesi ile kurum kimliğinin hazırlanması ve bilgilerinin UYAP sistemine girilerek dosya numarasının alınması işlemleri için "mahkûm kabul" kısmına alınırsın.

Kabul Odası ve Görüşmeler

Kayıt işlemlerinin ardından, tutulacağın koğuş veya “oda”ya götürülmeden önce “kabul odası”na alınırsın. Hapishane idaresi, seni Kabul Odası’nda en fazla 3 gün tutabilir. Burada tutulduğun süre içerisinde hapishane doktoru, öğretmen, atölye şefi ve “Psiko-Sosyal Yardım Servisi” personeli (psikolog, sosyolog veya sosyal çalışmacı) ile görüşürsün.

Doktorla ile görüşmen esnasında herhangi bir rahatsızlığın veya kullanman gereken ilaç varsa bunları doktora söylemeli ve hastaneye sevk edilmeyi, ilaçların sana temin edilmesini talep etmelisin.

Öğretmen ile görüşmen esnasında, eğer öğrenciyse ve öğrenimine devam etmek istiyorsan veya bir sınava girmeyi talep ediyorsan bunları öğretmene bildirmeli ve gerekli işlemlerin yerine getirilmesini belirtmelisin.

Psikolog, sosyolog veya sosyal çalışmacı ve öğretmen ile yapacağın görüşmeler sırasında bu personelin elde edeceği bilgiler hapishane idaresinin senin hakkında bir form oluşturmasında ve yerleştirileceğin yerin belirlenmesinde kullanılacaktır.

Kabul Sırasında Hakların

a- Hapishaneye getirildiğini ailine bildirme hakkın var. Bunun için, odana götürülmenin ardından hafta içi, mesai saatleri içinde idareye, ailenin iletişim bilgilerinin yer aldığı bir dilekçe yazarak talepte bulunmalısın. Hapishane idaresi dilekçende belirttiğin telefon numarasını aramak ve hapishanede tutulduğunu onlara bildirmek zorundadır.

b- Hapishanede tutulduğun süre içinde, akrabaların dışında, senin belirleyeceğin üç arkadaşın seni ziyaret edebilir. Bunun için, hapishaneye getirildikten sonra 60 gün içinde bu üç kişinin adı soyadı ve eğer bili-

yorsan adreslerini hapishane idaresine bildirmelisin. Kanunen hapishane idaresinin, bu üç kişi hakkında, “ziyarete bulunmalarında sakınca bulunup bulunmadığı konusunda” kolluk kuvvetleri tarafından araştırma yapılmasını isteme hakkı vardır. Hapishane idaresinin onaylaması halinde bu üç kişi seni ziyaret edebilir. Eğer hapishane idaresi istediğin ziyaretçilere izin vermezse yeni ziyaretçi isimleri bildirebilirsin.

Bu ziyaretçiler, ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutukluların nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu haller dışında değiştirilemez. Bu nedenle bu üç kişiyi belirlerken dikkatli olmalısın.

c- Can güvenliğinin için aynı odada kalmak istemediğin hasımların varsa bunu hapishaneye giriş işlemleri yapılırken hapishane personeline söylemeli ve ayrı bir odada tutulmayı talep etmelisin.

Geçici Oda

Kayıt ve kabul işlemlerinin ardından, tutulacağın asıl oda belirlenene kadar kalacağın geçici odaya alınabilirsin. Tüzük'e göre bu geçici oda eğer hapishanenin olanakları el veriyorsa tek kişilik olmak zorundadır. Hapishanede bulunan “İdare ve Gözlem Kurulu” sen bu geçici odada bulunduğun süre içinde senin kalacağın odayı belirler.

Tüzük'e göre gözlem süresi 60 günü geçemez. 60 gün içerisinde, tutulacağın asıl oda veya koğuşa gönderilmek zorundasın.

Tutulacağın geçici odada yatak bulunmak zorundadır. Hapishane idaresi bu odaya konulduğun gün sana yatabilmen için yastık, battaniye, nevresim takımı vermek zorundadır.

İhtiyaçlar

Odanda banyo yapabileceğin, giysilerini temizleriyle değiştirebileceğin, tıraş olabileceğin koşullar sağlanmak zorundadır. Eğer yanında temiz çamaşır, giysi veya temizlik malzemesi yoksa bu ihtiyaçlarını hapishane idaresinden talep edebilirsin. Hapishane idaresinin bu ihtiyaçlarını karşılamak için yasal yükümlülüğü bulunmamasına rağmen, ihtiyaçlarının karşılanması için girişimlerde bulunması olasıdır.

Tutuklama Kararına İtiraz

İlgili Mevzuat

CMK: 100, 101, 102, 103, 104 ve 105. Maddeler ve 268, 269, 270, 271. Maddeler

Hakkında tutuklama kararı verildikten ve sana bu karar iletildikten sonra 7 gün içinde tutuklama kararına itiraz edebilirsin. Bu itirazı avukatın yapabileceği gibi sen de yapabilirsin.

İtirazı sen yapmak istiyorsan, tutuklama kararını veren mahkeme başkanlığına bir dilekçe yazmalısın. Bu dilekçede tutuklama kararına itirazının nedenlerini kısa, net ve mümkünse maddeler halinde yazman gerekir.

İtiraz ettiğin mahkeme eğer itirazını yerinde görürse kararını düzeltir ve bu düzeltme ya tahliyene karar verilmesi ya da adli kontrol uygulanması şeklinde olabilir ancak mahkeme itirazını yerinde görmezse en fazla üç gün içinde itirazını bir üst mahkemeye yollamak zorundadır. Üst mahkemenin itirazını kabul etmesi halinde tahliye edilirsin, itirazın kabul edilmezse tutukluluğun devam eder.

Hakkında tutuklama kararı verilmesinden sonraki ilk 7 günlük süre hariç, soruşturma (savcılık aşaması) ve kovuşturma (mahkeme aşaması) süreçlerinde de her zaman tutuklama kararına itiraz etme hakkın vardır.

Tutuklama kararına itiraz dilekçesinin bir örneği:**... MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA**

DOSYA NO : .../...
SANIK :
ADI SOYADI : ... (Halen ... Cezaevi'nde tutuklu.)
VEKİLİ :

KONU : ... Ceza Mahkemesi'nin ...gün ve ... sayılı tutuklama kararına itirazım hakkındadır.

İTİRAZ NEDENLERİ :

- 1-) Sabit yerleşim yeri sahibi olduğum gibi oturduğum ev de kendime aittir. Ayrıca çalışmaktayım ve çalıştığım yer de sabittir. Hukuki yollara başvurarak kendimi savunmak istiyorum, davalara katılacağım kaçmam söz konusu değildir.
- 2-) Şu ana kadar herhangi bir suçla karışmadım ve sabıkasızım. Ailemle birlikte yaşıyorum.
- 3-) İsnat edilen suçla ilişkin olan bütün deliller toplanmış ve muhafaza altına alınmıştır. Delilleri karartma şüphesi bulunmamaktadır.
- 4-) Yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi iş hayatımı ve ailemin yaşam koşullarını olumsuz etkileyecektir.
- 5-) Dosya içeriği, sabıkasız ve sabit ikametgâhlı oluşum göz önüne alındığında yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi için bir neden yoktur.

HUKUKİ NEDENLER : 5271 sayılı kanunun 101. Maddesi ve ilgili yasal mevzuat.

SONUÇ VE İSTEM : ... Ceza Mahkemesi'nin ...gün ve ... sorgu sayılı tutuklama kararına itirazımın kabulü ile tahliyeme karar verilmesini talep ederim. .../.../...

(İsim Soyisim)
(İmza)

Adli Kontrol Talebinde Bulunmak

İlgili Mevzuat

CMK: 109 ve 110, 111, 112, 113, 114 ve 115. Maddeler

Tutuklamaya itiraz etmenin yanı sıra, tutuklu olarak yargılanmak yerine “adli kontrol” talebinde de bulunabilirsin. Adli Kontrol, bir suç nedeniyle hakkında soruşturma yürütülen kişinin tutuklanmak yerine yurtdışına çıkmasının yasaklanması, belirlenen yerlere belirli süreler içinde düzenli olarak başvurması, bazı taşıtları kullanmamak, belirli yerlere gitmemek, uyuşturucu veya alkol bağımlılığın varsa hastaneye yatmak gibi bazı kontrol tedbirlerinin uygulanmasıdır.

CMK'nın 109. Maddesine göre Adli Kontrol aşağıdaki yükümlülükleri içermektedir:

- a) Yurt dışına çıkamamak.
- b) Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak.
- c) Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrularına ve gerektiğinde meslekî uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak.
- d) Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde kaleme, makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek.

- e) Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla, hastaneye yatmak dahil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek.
- f) Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak, miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet Savcısı'nın isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak.
- g) Silâh bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silâhları makbuz karşılığında adlî emanete teslim etmek.
- h) Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynî veya kişisel güvenceye bağlamak.
- i) Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adlî kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence vermek.
- j) Konutunu terk etmemek.
- k) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek.
- l) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek.

Adli Kontrol talebinde bulunabilmen için bazı şartlar gerekmektedir. Başka ayrıntıları ve istisnaları olsa dahi, hakkında istenen cezanın üst sınırının üç yıl veya daha az olması ve sadece para cezası gerektiren bir suç nedeniyle tutuklanmış veya 15 yaşını doldurmamış olman durumlarında Adli Kontrol talebinde bulunabilirsin.

Adli Kontrol talebinde bulunmak için yazabileceğin dilekçenin bir örneği:

... MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DOSYA NO : .../...

SANIK :

ADI SOYADI : ... (Halen ... Cezaevi'nde tutuklu.)

VEKİLİ :

KONU : ... Ceza Mahkemesi'nin ...gün ve ... sayılı tutuklama kararına itirazım hakkındadır.

İTİRAZ NEDENLERİ :

1-) Sabit yerleşim yeri sahibi olduğum gibi oturduğum ev de kendime aittir. Ayrıca çalışmaktayım ve çalıştığım yer de sabittir. Hukuki yollara başvurarak kendimi savunmak istiyorum, davalara katılacağım kaçmam söz konusu değildir.

2-) Şu ana kadar herhangi bir suçta karışmadım ve sabıkasızım. Ailemle birlikte yaşıyorum.

3-) İsnat edilen suçta ilişkin olan bütün deliller toplanmış ve muhafaza altına alınmıştır. Delilleri karartma şüphesi bulunmamaktadır.

4-) Yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi iş hayatımı ve ailemin yaşam koşullarını olumsuz etkileyecektir.

5-) Dosya içeriği, sabıkasız ve sabit ikametgâhlı oluşum göz önüne alındığında yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi için bir neden yoktur.

HUKUKİ NEDENLER : 5271 sayılı kanununun 109. Maddesi ve ilgili yasal mevzuat.

SONUÇ VE İSTEM : ... Ceza Mahkemesi'nin ... gün ve ...sorgu sayılı tutuklama kararına itirazımın kabulü ve hakkımda adli kontrol kararı verilmesini talep ederim. .../.../....

(İsim Soyisim)
(İmza)

Kefaletle Tahliye Talebinde Bulunmak

İlgili Mevzuat:

CMK: 109 ve 113. Maddeler

Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları
Yönetmeliği

Hakkında tutuklama kararı verilmesinin ardından kefaletle tahliye talebinde de bulunabilirsin. Kefaletle tahliye talebinde bulunmak, sana isnat edilen suç karşılığında ortaya çıkan zararı parasal olarak karşılama yoluyla tutukluğuna son verilmesi talebidir. Kefaleti bir defada yatırabileceğın gibi, taksitlendirebilirsin de. Kefaletin bir defada hepsinin mi yoksa taksit taksit mi ödeneceğine mahkeme karar verecektir.

Kefaletle tahliye talebinde bulunmak için yukarıdaki dilekçenin sadece “Sonuç ve İstem” kısmını değiştirmen yeterlidir. Yukarıdaki dilekçeyi aynen yazdıktan sonra “Sonuç ve İstem” kısmına şunları yazabilirsin:

... MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DOSYA NO : .../...

SANIK :

ADI SOYADI : ... (Halen ... Cezaevi'nde tutuklu.)

VEKİLİ :

KONU : ... Ceza Mahkemesi'nin ...gün ve ... sayılı tutuklama kararına itirazım hakkındadır.

İTİRAZ NEDENLERİ :

1-) Sabit yerleşim yeri sahibi olduğum gibi oturduğum ev de kendime aittir. Ayrıca çalışmaktayım ve çalıştığım yer de sabittir. Hukuki yollara başvurarak kendimi savunmak istiyorum, davalara katılacağım kaçmam söz konusu değildir.

2-) Şu ana kadar herhangi bir suça karışmadım ve sabıkasızım. Ailemle birlikte yaşıyorum.

3-) İsnat edilen suça ilişkin olan bütün deliller toplanmış ve muhafaza altına alınmıştır. Delilleri karartma şüphesi bulunmamaktadır.

4-) Yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi iş hayatımı ve ailemin yaşam koşullarını olumsuz etkileyecektir.

5-) Dosya içeriği, sabıkasız ve sabit ikametgâhlı oluşum göz önüne alındığında yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesi için bir neden yoktur.

HUKUKİ NEDENLER : 5271 sayılı kanunun 109. Maddesi ve ilgili yasal mevzuat

SONUÇ VE İSTEM :

1-) ... Ceza Mahkemesi'nin ... gün ve ...sorgu sayılı tutuklama kararına itirazımın kabulünü ve hakkımda tahliye kararı verilmesine;

2-) Hakkımda teminat karşılığı serbest kalma veya adli kontrol uygulanması uygun görülürse, CMK 109/h ve 113 gereğince teminat belirlenmesine; bu teminat karşılığı serbest bırakılmama;

Karar verilmesini talep ediyorum. .../.../...

(İsim Soyisim)

(İmza)

B – HAKLAR

1. Avukat ve Noterle Görüşme Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 59, 86 ve 42, 43, 44, 46, 68, 116. Maddeler

CGTİHT: 84, 129 ve 91, 122, 148, 149, 150, 151, 184, 185. Maddeler
Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik

- İster tutuklu, istersen de hükümlü ol, avukatla görüşme hakkın vardır.
- Tutukluysan avukatlar vekaletname çıkartmamış olsan dahi seninle görüşebilirler.
- Hükümlüysen vekaletnamen olmadan avukatla üç kere görüşme hakkın vardır. Vekaletnamen olmadan yaptığın üç görüşmenin ardından sadece vekalet verdiğin avukatlarla görüşebilirsin.
- Eğer avukat tutamıyorsan, 18 yaşından küçüksen veya sağır dilsizsen veya hakkında 5 sene ve üzeri bir ceza isteniyorsa mahkeme, o ilin barosu aracılığıyla sana bir avukat atamak zorundadır.
- Avukat tutacak maddi olanağın yoksa ve dışarıda takip etmek istediğin başka davaların varsa hapisanenin bulunduğu ilin barosuna mektup yazarak veya faks çekerek yardım talebinde bulunabilir, kendilerinden ayrıntılı bilgi talep edebilirsiniz.

Vekaletname nasıl çıkartılır:

Tutukluysan vekalet vermek istediğin avukat, noter veya noter kâtibi ile birlikte seni ziyarete gelebilir ve bu ziyaret sırasında vekalet verebilirsin. Ya da ailen vekalet vermek istediğin avukattan vekalet bilgilerini alıp noterle birlikte hapisaneye gelebilir ve ziyaret esnasında vekaletname çıkarılabilir. Her hapisaneye noter gelmektedir. Noterin hangi günler geldiğini ve nasıl vekalet çıkartabileceğine dair ayrıntıları dilekçe ile hapisane idaresine de sorabilir ve öğrenebilirsin. Hakkında bir yıl veya daha fazla hüküm verilmiş olan bir hükümlüysen sana vasi atanmıştır ve vekaleti senin yerine vasin vermek zorundadır. Sana vasi olarak atanan kişi, avukatla görüşüp noter aracılığıyla senin yerine vekalet verebilir.

- Avukat görüşleri,

- a) Konuşulanları başkalarının duymayacağı ancak hapisane personelinin izleyebileceği koşullarda,
- b) Açık ziyaretlerde olduğu gibi bir masa etrafında yüz yüze,
- c) Tatil günleri dışında ve mesai saatleri içinde yapılır.

- Avukatlar, vekaletnameleri olsa dahi aynı anda birden fazla tutuklu veya hükümlüyle görüşemezler. Bu nedenle avukatınla görüşürken aynı dosyada olsanız dahi bir başka tutuklu veya hükümlü daha yanınızda olamaz.

- Hapisane idaresi tarafından sana verilen disiplin cezası ne olursa olsun avukat ile görüş hakkın elinden alınamaz. Hapisane idaresi avukatınla görüşmene sınırlama getiremez.

- Avukatına gönderdiğin mektup ve faksler denetime tabi değildir. İnfaz hâkimliği tarafından hakkında aksi yönde bir karar alınmadığı sürece avukatına gönderdiğin mektupların zarflarını kapatıp, ilgili hapisane görevlisine öyle teslim edebilirsin (Avukatına ve resmi makamlara gön-

derdiklerin hariç diğer mektuplarını Mektup Okuma Komisyonu okuyacağından zarfını kapatmadan vermek zorundasın).

- Türk Ceza Kanunu'nun "Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar" (TCK 302-308), "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar" (TCK 309-316) ve "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak" (TCK 220) başlıklarını kapsayan maddelerden yargılanıyorsan, Kanun gereği, "konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde", "Cumhuriyet Başsavcılığı'nın istemi ve infaz hâkiminin kararıyla" bir hapisane personeli, avukat ile görüşmende "hazır bulunabilir" ve avukatına vereceğin belgeler ile avukatının sana vereceği belgeler alıkonarak "infaz hâkimince incelenebilir" ve infaz hâkimi bu belgelerin "kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine" karar verebilir.

Bu kararın sana tebliğinden itibaren bir hafta içinde İnfaz Hâkimliği'nin kurulduğu yerdeki Ağır Ceza Mahkemesi'ne (ACM), ACM'nin birden fazla dairesinin bulunması halinde 2 numaralı dairesine bir dilekçe yazarak itiraz için başvuru yapabilirsin.

- Yabancı ülkelerde hakkında açılan soruşturma veya sürmekte olan davan varsa veya yabancı bir ülke veya uluslararası yargı mercilerine dava açmak istiyorsan (Türkiye vatandaşı veya yabancı uyruklu olsan da) yabancı uyruklu bir avukat tutabilirsin. Yabancı uyruklu bu avukat ile vekalet vermişsen Türkiyeli bir avukatla görüşür gibi, henüz vekalet vermediysen de Türkiye barolarına kayıtlı bir avukat eşliğinde görüşme yapma hakkına sahipsin.

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuracaksan ya da başvurduysan (Türkiye vatandaşı veya yabancı uyruklu da olsan), bu konuda avukatlarla görüşebilmek için soruşturma, kovuşturma veya dava konusuyla ilgili belgelerin tercümesini hapisanenin en üst amirine göstermek koşuluyla görüşebilirsin.

2. Ziyaretçi Kabul Hakkı

İlgili Mevzuat:

CGTİHK: 83, 84, 85, 86, 114, 25 ve 38, 43, 48, 51. Maddeler
CGTİHT: 126, 127, 128, 129, 130, 47 ve 149, 153, 161, 185. Maddeler
Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik

Ziyaretçilerinde haftada bir kez olacak şekilde, üçü kapalı biri açık görüş olmak üzere ayda dört kez görüşme yapabilirsin.

Bu ziyaretler eğer yetişkinsen yarım saatten az, bir saatten fazla; eğer çocuk mahpusun bir saatten az üç saatten fazla olamaz.

Kapalı görüş yapabileceğin kişiler: Eşin, anne-baban, büyükanne-büyükbaban, çocuğun, torunun, kardeşin, gelinin, damadın, kayınbiraderin, baldızın, yengen, enişten, kayınvalide-kayınpederin, kayınvalide-kayınpederinin anne-babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne-büyükbabanın anne-babaları, torununun çocuğu, kardeşinin çocuğu, amcan, halan, dayın, teyzen ve bunların eşleri ile eğer varsa vasin ve kayyımın.

Yukarıda sayılan akrabalarının haricinde hapis haneye getirildikten sonra 60 gün içinde açık kimlik ve adreslerini yazılı olarak bildirdiğin üç arkadaşınla görüşebilirsin. Bu arkadaşlarının isimlerini, ağır hastalık, ölüm gibi zorunlu durumlar haricinde değiştiremeyeceğin için dikkatli seçmen gerekmektedir.

Ziyaretçilerinin, belirlenen ziyaret günü ve saatleri dışındaki ziyaretleri ile yasal olarak seni ziyaret edemeyecek kişilerin seni ziyaret etmeyi istemeleri halinde hapisshenenin bağlı olduğu Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurmaları gerekmektedir. Cumhuriyet Başsavcılığı ziyarete dair makul bir sebep olduğuna kanaat getirirse bu ziyarete yazılı olarak izin verebilir (Bu hak, ağırlaştırılmış müebbet hükümlülerine verilmemiştir).

Açık görüş yapabileceğin kişiler: Kanun'da sadece annen, baban, eş, çocuk ve torunların belirtilse de bu kişilere ek olarak kardeşlerinle de açık görüş yapabilirsin.

Ayrıca Adalet Bakanlığı'nca uygun görülen dini ve milli bayramlar ile özel günlerde açık görüş yapma hakkın var. Bu açık görüşlerle aynı tarihlerde kapalı görüşler varsa sadece açık görüş yaptırılır.

Bayram ve özel günlerdeki açık görüş yapabileceğin kişiler: Annen, baban, eşin, çocukların, torunların, büyükkannen, büyükbaban ve kardeşlerin. Eğer bu yakınların yoksa üçüncü dereceye kadar olan akrabalarından üç kişiyle açık görüş yapabilirsin.

Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde kalan hükümlüler bütün görüşlerini açık görüş şeklinde yapma hakkına sahiptir.

Tutuklulara Ziyaret Sınırlaması

Tutukluların ziyaret hakları soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı tarafından, dava açıldıktan sonra ise hâkim veya mahkeme kararıyla kısıtlanabilir. Cumhuriyet Savcısı, hâkim veya mahkeme, tutukluya ziyaret konusundaki kısıtlamanın yanı sıra mektup ve telefon haklarında da kısıtlama koyabilir.

Kanun, bu konudaki kısıtlamayı aşağıdaki gerekçeye bağlamaktadır:

“Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soruşturmanın amacını veya tutukevinin güvenliğini tehlikeye düşüren veya suçun tek-

rarına olanak verecek davranışlarda bulunan tutuklulara...” kısıtlama getirilebilir (Kanun, madde 115). Eğer hakkında kısıtlama kararı verilen bir tutukluysan, kısıtlamanın gerekçesini öğrenmeli ve bu gerekçeyi haklı bulmuyorsan kısıtlama kararı veren makama itiraz edebilirsin.

Ağırlaştırılmış Müebbet Hükümlüsü Mahpuslar İçin Ziyaret Hakkı

Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların on beş günde bir kez olmak üzere, biri açık, diğeri kapalı görüş biçiminde, ayda iki kez görüşme yapma hakkı bulunmaktadır.

Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpuslar; eşi, çocukları, torunları, torunlarının çocukları, annesi, babası, büyükannesi, büyükbabası, büyükannesi ve büyükbabasının anne ve babaları, kardeşleri ve vasisi ile görüş yapabilir.

Diğer mahpuslardan farklı olarak ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpuslar, ziyaret günlerinden farklı günlerde savcılıktan izin alınarak yapılabilecek ziyaret haklarından yararlandırılmazlar.

Cezalar

“Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma” ve “hücreye koyma” disiplin cezaları almışsan ve bu cezaların devam ediyorsa ziyarete çıkarılmazsın.

Ancak, “ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma” cezan süresince resmi ve yetkili merciler ile avukatların ve kanuni temsilcilerinle; “hücreye koyma” cezan süresince de resmi ve yetkili merciler ile avukatlarıyla görüşme hakkın devam eder.

Çocuk mahpuslar, “odaya kapatma” cezası almış olsalar dahi annesi, babası, kardeşleri, avukatı, resmi ve yetkili merciler ile yasal temsilcisiyle görüşme hakkı devam eder.

Kınama cezası dışında disiplin cezası almış ve bu cezası kaldırılmamış mahpuslar açık görüşe çıkarılmazlar. Bu mahpuslar, “koşullarının uyması durumunda” kapalı görüşe çıkarılırlar.

Yabancı Uyruklu Mahpusların Ziyaret Hakkı

Yabancı uyruklu mahpuslar da Türkiyeli mahpuslar gibi her hafta biri açık, üçü kapalı olmak üzere ayda dört ziyaret hakkına sahiptir.

Yabancı uyruklu mahpuslar, eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından ve ayrıca, kuruma kabullerinde, zorunlu haller dışında bir daha değiştirilmemek üzere ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından ziyaret edilebilirler ancak ziyaretçileri akraba olduklarını belgelemek zorundadır.

Yabancı adli mahpusların ziyaretçileri, ziyaretten bir hafta önce ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na; yabancı siyasi mahpusların ve “örgütlü suçlar”dan tutuklu ve hükümlü olan yabancı mahpusların ziyaretçileri ise 15 gün önceden Adalet Bakanlığı'na başvurmak ve izin almak zorundadır.

Acil durumlarda bir hafta veya 15 günlük süre kısaltılabilmektedir.

Ayrıca ziyaret hakkı olmamasına rağmen yabancı uyruklu mahpusu ziyaret etmek isteyen Türkiye veya yabancı uyruklu kişiler adli, siyasi veya örgütlü suçlara ilişkin yukarıdaki ayırım gözetilerek ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve Adalet Bakanlığı'na başvuru yapmaları halinde bu mercilerin gerekli görüp izin vermesiyle görüşme yapılabilmektedirler (Bu hak, ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpuslar için uygulanmamaktadır).

3. Telefon ile Haberleşme Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 66 ve 114. Maddeler ile 25, 51 ve 115. Maddeler

CGTİHT: 88, 89 ve 184. Maddeler ile 47, 148, 185. Maddeler

Kapalı hapishanelerde tutulan bir mahpusun haftada bir kez, on dakikayı geçmemek üzere eşin, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hı-sımların ve vasin ile ücretli telefonlarla görüşme hakkın var. Eğer açık hapishane veya eğitimevinde tutuluyorsan ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirsin (CİK, madde 66 ; Tüzük, madde 88).

Telefonla görüşme hakkından yararlanabilmen için:

- “Telefon Görüşme Formu” adı verilen bir formu idareden istemeli ve doldurmalısın. Bu formda telefon görüşmesi yapmak istediğin kişiler, bu kişilerle olan yakınlık derecen, telefon görüşmesi yapmak istediğin telefon numaraları (sabit telefon ya da cep telefonu, yurtdışı ya da yurtdışı numaraları olabilir) ve telefon görüşmesi yapacağın kişilerin açık adresleri sorulmaktadır.

DİKKAT! Bu forma yazmadığın kişilerle telefon görüşmesi yapamazsın.

- Telefon Görüşme Formu’na ek olarak senden aramak istediğin telefon numaralarının kime ait olduğunu gösteren bazı belgeler istenmektedir. Bu belgeler şunlardır:

- 1- Aramak istediğin telefon numarasının son döneme ait faturasının aslı,
- 2- Fatura sahibinin nüfus müdürlüğünden alınan vukuatlı nüfus kayıt örneği,
- 3- Fatura sahibinin nüfus cüzdanı fotokopisi,
- 4- Fatura sahibine ait ikametgâh ilmühaberi,
- 5- Sabit hatlı cep telefonları için son döneme ait fatura, kontrollü cep telefonları için abonelik sözleşmesi.

Bu belgeler, ziyaretçilerin tarafından ziyaret sırasında hapisane idaresine teslim edilebilir veya posta yoluyla gönderilebilir.

- Eğer telefon görüşmesi yapmak istediğin kişiler ya da telefon numaraları değişmişse, hapisane idaresine değişiklik yapmak istediğini bildirmeli, yeni bir form almalı ve yeni bilgilerle doldurarak hapisane idaresine teslim etmelisin.

- Telefon Görüşme Formu'nu idareye teslim ettikten sonra, haftalık olarak hapisane idaresinin sana vereceği "Telefon Görüşme Talep Formu"nu doldurarak, bu formda belirttiğin numarayla görüşme yapabilirsin.

DİKKAT! Bu numara, Telefon Görüşme Formu'na yazacağın numaralardan biri olmak zorundadır. Telefon Görüşme Formu'na yazmadığın bir numarayı arayamazsın.

- Tüzük gereği konuşmaya adını ve soyadını söyleyerek başlamak ve sonrasında telefon açtığın kişiye adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini söylemek zorundasın (Tüzük, madde 88/2-n).

- Telefon Görüşme Talep Formu, üç bölümden oluşmaktadır. Telefon görüşmesinin ardından, görüştüğünüzü belgelemek için Telefon Görüşme Talep Formu'nun son bölümünü imzalaman istenmektedir.

TELEFON GÖRÜŞME TALEP FORMU

... CEZA İNFAZ KURUMU

Bu haftaki telefonla konuşma hakkımı .....
 numaralı telefon aboneliği olan..... /
 ..... ile görüşerek kullanmak istiyorum.
 Gereğini arz ederim. .../.../20..

Adı ve Soyadı
 İmza

***

İNFAZ VE KORUMA BAŞMEMURLUĞUNA

Hükümlü-Tutuklunun yukarıda belirtilen numarayla telefon görüşmesi yapmasına engel hali bulunmaktadır- bulunmamaktadır.
 .../...../20.. ..../...../20..

İnfaiz Katibi	veya	Memuru 2. Müdür
Adı ve Soyadı		Adı ve Soyadı
İmza		İmza

***

İNFAZ BÜROSUNA

Hükümlü-Tutuklu ...../...../.....saatleri arasında
 yukarıda belirtilen akrabası ile .....dakika telefon görüşmesi
 yapmıştır.
 .../.../20..

İnfaiz Koruma Başmemuru	Hükümlü-Tutuklu
Adı ve Soyadı- İmza	Adı ve Soyadı - İmza

Telefon görüşmesine dair ayrıntılar:

- Telefon görüşmeleri ücretlidir ve kartlı telefonlardan yapılır. Telefon kartlarını hapishane kantininden alabilir veya ücretini ödeyerek görevli hapishane personeline getirebilirsin (Tüzük, madde 88/2-j).
- Telefon görüşmelerin idare tarafından dinlenir ve kayıt altına alınır.
- Telefonla görüşme gün ve saatlerini hapishane idaresi belirler (Tüzük, madde 88).
- Telefon görüşmesi yapacağın gün sadece bir numarayı arama hakkın var. Yani görüşme yapmak istediğin herkesin o gün bir arada olması gerekmektedir. Aradığın ilk numara cevap vermezse, daha önce “Telefon Görüşme Formu”na yazmış olduğun bir başka numarayı arayabilirsin (Tüzük, madde 88).
- CİK gereği, kapalı hapishanelerde tutulan ve hapishane idaresine bağlı “İdare ve Gözlem Kurulu” tarafından “tehlikeli” olarak nitelendirilen veya “örgüt mensubu” olan mahpuslar için hapishane idaresinin telefon ile haberleşme hakkını kısıtlama olanağı vardır. Bu kısıtlama sonucunda telefon ile haberleşme hakkı haftada bir değil, on beş günde bir ve sadece eş, çocuklar ve anne, baba ile kullanılabilir gibi hakkında “Haberleşme veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakma veya Kısıtlama” cezası da verilebilir ve bu ceza kapsamında “bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılma” kararı alınabilir (CİK, madde 66 ; Tüzük madde 40, 88 ve 148).
- “Altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hallerinde” hapishanedeki telefon ve faks cihazlarından acilen yararlanılma hakkın var. Bu telefon konuşmaları o haftaya ait konuşma hakkından sayılmaz (CİK, madde 66; Tüzük, madde 88).
- Sen veya telefonla konuşmak istediğin kişi Türkçe bilmiyorsa, bunu

hapishane idaresine beyan ederek Türkçeden başka bir dilde konuşma yapma hakkın var. Tüzük gereği bu konuşmaların kayıtları hapishane idaresi tarafından incelenir ve eğer “konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığı” düşünülür ise aynı kişiyle bir daha Türkçeden başka bir dille konuşmana izin verilmez (Tüzük madde 88/2- p).

- Hapishane idaresi “ödüllendirmek” istediği mahpusların telefonla görüşme süresini veya sayısını iki katına çıkarabilir (CİK, madde 51).

- Tutukluysan ziyaretçi kabulü ile mektup ve faks gibi yazılı haberleşmen veya telefon görüşmelerin soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı, mahkeme aşamasında ise hâkim veya mahkeme kararı ile kısıtlanabilir (CİK, madde 114 ve 115).

- Hapishane idaresi tarafından hakkında “Haberleşme Veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakılma Veya Kısıtlama Cezası İle Hücreye Koyma Cezası” verilmişse, bu cezalar süresince telefon ile haberleşme hakkından yararlandırılmazsın (Tüzük, madde 88).

- Tüzük gereği, hapishane idaresi, yaptığın telefon görüşmesinde “kurumun güvenliğini tehlikeye düşüren, suç oluşturan veya bir suça azmetirme ya da yardım etme sonucunu doğurabilecek konuşmalar” olduğu kanaatine varırsa, telefon görüşmeni anında kesebilir ve hapishanenin en üst amiri, senin hakkında “adli veya idari soruşturma” başlatmak için girişimlerde bulunabilir (Tüzük, madde 88/2-g).

- Hapishane idaresine bağlı “İdare ve Gözlem Kurulu”, “suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgütün yöneticiliğini yapmaya devam eden, bu konuda herhangi bir yöntemle, kurum içi veya dışındaki kişilere talimat veya mesaj veren” bir hükümlü olduğuna kanaat getirmişse, “hiçbir şekilde” telefon görüşmesi yaptırmama hakkına sahiptir (Tüzük, madde 88/2-h).

- Hakkında bir disiplin cezası verilmiş olsa dahi “anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde” telefon görüşme hakkın hiçbir şekilde engellenemez (Tüzük, madde 88)

- **Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü** bir mahpusun telefon ile haberleşme hakkından on beş günde bir kez, “10 dakikayı geçmemek üzere” ve sadece eşin, altsoy ve üstsoyun, kardeşlerin ve vasin ile konuşmak için yararlanabilirsin (CİK, madde 25; Tüzük madde 47).
- Eğer **yabancı uyruklu** bir mahpusun, hapisane idaresi, “Telefon Görüşme Formu”nda belirttiğin numaraların kime ait olduklarını bağlı bulunduğu ülkenin konsolosluklarına sorabilir veya senin yasal temsilcin ile yakınların bu numaraların kime ait olduğunu gösteren, “yetkili makamlarca düzenlenmiş resmi evrakın Türkçe tercümesi”ni hapisane idaresine teslim edebilir (Tüzük, madde 88/2-r).
- Eğer 18 yaşından küçüksen ve çocuk eğitimevinde tutuluyorsan ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirsin ve telefonla görüşme hakkın hiçbir şekilde kısıtlanamaz ve engellenemez (Tüzük, madde 88/3).

4. Radyo, Televizyon Yayınlarından Yararlanma Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 67 ve 42. Maddeler

CGTİHT: 90, 40 ve 148. Maddeler

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik: 9. Madde

Merkezi yayın sisteminin bulunduğu hapisanelerde bu merkezi yayına bağlanarak, merkezi yayın sistemi bulunmayan hapisanelerde ise “yararlı olmayan yayınların izlenmesini ve dinlenmesini engelleyecek önlemler alınmak suretiyle” bağımsız anten kullanarak televizyon ve radyo izleme hakkın vardır (CİK, madde 67/1-2; Tüzük, madde 90/1-2).

Radyo, televizyon yayınları olanaklarından yararlanabilmen için:

- Ziyaretçilerin getireceği radyo ve televizyonlar hapisaneye alınmamaktadır. Bu nedenle radyo dinlemek veya televizyon izlemek istiyorsan ve koğuşunda bunlar yoksa bir dilekçe ile hapisane idaresine başvurmalı ve kendi paranla bu cihazları satın almalısın.

Radyo, televizyon yayınları olanaklarından yararlanma hakkına dair ayrıntılar:

- Tutulduğun hapisane kantininde radyo ve televizyon satılıyorsa, satın almak istediğinde ancak bu modelleri alabilirsin.

- Yönetmeliğe göre eğer hapisane “oda sistemi” ise ve bir odada tutuluyorsan sadece 37 ekran televizyon alabilirsin. Oda sistemine geçmemiş hapisanelerde ise “koğuşların durumuna göre bir adet büyük ekranlı televizyon” alınabilir (Yönetmelik, madde 9).

- Yönetmeliğe göre her mahpus bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurma hakkına sahiptir ve bu radyoyu kurum kantininden almak zorundadır (Yönetmelik, madde 9).

- Hapisanelerde aydınlatma dışındaki elektrik giderleri mahpuslar tarafından karşılandığı için prize taktığın her cihazın, dolayısıyla televizyonun harcadığı elektriğin parasını da sen ödemek zorundasın (Yönetmelik, madde 9).

- Eğer merkezi yayın sisteminin bulunduğu bir hapisanede tutuluyorsan televizyonda hangi kanalların görülebileceğini hapisane idaresi belirlemektedir. Sadece hapisane idaresinin izin verdiği kanalları izleyebilirsin.

Eğer izlemek istediğin ve merkezi yayın sistemi içerisinde olmayan bir kanal varsa, dilekçe ile hapisane idaresine başvurabilir ve bu kanalın merkezi yayın sistemine dahil edilmesini talep edebilirsin.

5. Mektup, Faks ve Telgrafları Alma ve Gönderme Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 68 ve 42. Maddeler

CGTİHT: 91, 122, 123, 124, 125, 42 ve 148. Maddeler

İnfaz Hâkimliği Kanunu: 6. Madde

Hapishanede tutulduğun süre içerisinde sana gönderilen mektup, faks ve telgrafı alma ve ücretini kendin karşılayarak mektup, faks ve telgraf göndermek hakkına sahipsindir (CİK, madde 68/1; Tüzük, madde 91).

Mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkında yararlanabilmen için:

Her hapishanenin “ileti” (yazının bundan sonraki kısmında “mektup, faks ve telgraf” diye ayrı ayrı yazmak yerine üçü için, “ileti” kelimesi kullanılacaktır) alma ve dağıtma günü bulunmaktadır. Bu günleri infaz koruma memurlarına sorarak öğrenmelisin. Bu günlerde gelen iletiler sana teslim edilir. Sen de yazdığın iletileri, bu günlerde, infaz koruma memurlarına, zarflarının ağzını kapatmadan teslim etmelisin.

Mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkına dair ayrıntılar:

- Göndereceğin her ileti ücrete tabidir. Mektuplar için hapishane kantininden pul satın alabilirsin veya APS, taahhütlü mektupların ile faks ve telgraf için emanet para hesabındaki paradan kesinti yapılır.

- Senin gönderdiğin ve sana gönderilen iletiler, Mektup Okuma Komisyonu bulunan hapishanelerde bu komisyon tarafından, olmayanlarda ise hapishanenin en üst amirince denetlenir.

Mektup Okuma Komisyonu:

Bu işle görevlendirilen ikinci müdür başkanlığında, idare memuru ve yüksek okul mezunu iki infaz ve koruma memuru tarafından oluşturulur (Tüzük, madde 122).

Mektup Okuma Komisyonu'nun sana gelen veya senin gönderdiğin iletiyi, "kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren" mahiyette, yani "sakıncalı" olarak görmesi halinde en geç 24 saat içinde Disiplin Kurulu'na gönderir.

Disiplin Kurulu:

Hapishane müdürünün başkanlığında idare memuru, psiko-sosyal yardım servisinde görevli her meslek grubundan hapishane müdürü tarafından seçilen birer temsilci, öğretmen, atölye şefi ve sorumlu infaz ve koruma başmemurundan oluşur. Eğer hapishanede bu personelin tamamı yoksa sadece mevcut personelle de oluşturulabilir (Tüzük, madde 36).

Disiplin Kurulu, Mektup Okuma Komisyonu tarafından gönderilen ileti için kısmen veya tamamen “sakıncalı” kararı alabilir. Kısmen sakıncalı kararı alınması durumunda bu iletinin aslı hapisane idaresinde tutularak, fotokopisi üzerinde sakıncalı görülen yerler okunmayacak şekilde karalanır ve bu fotokopi Disiplin Kurulu’nun kararıyla birlikte sana verilir. Tamamen sakıncalı kararı alındığında ise sadece Disiplin Kurulu kararı verilir.

Disiplin Kurulu kararına itiraz hakkı ve bu hakkın kullanımı:

Disiplin Kurulu’nun ileti için aldığı “sakıncalı” kararına itiraz etme hakkın vardır.

Bu karar sana iletiildiği günden itibaren 15 gün içinde hapisanenin bağlı bulunduğu İnfaz Hâkimliği’ne bir dilekçe yazarak itiraz edebilirsin.

İnfaz Hâkimliği, Disiplin Kurulu kararını onaylayabilir veya bozabilir. Eğer İnfaz Hâkimliği, Disiplin Kurulu kararını onaylayan bir karar alırsa, bu karar sana iletiildiği günden itibaren 7 gün içinde hapisanenin bağlı bulunduğu Ağır Ceza Mahkemesi’ne bir dilekçe yazarak İnfaz Hâkimliği’nin kararına itiraz edebilirsin. Ağır Ceza Mahkemesi’nin de olumsuz bir karar alması durumunda sırasıyla önce Yargıtay’a sonra da Anayasa Mahkemesi’ne başvurabilirsin.

İletin için alınan “sakıncalı” kararına itiraz ettiğin sürece, nihai karar alınıncaya kadar iletinin aslı hapisane idaresince saklanmak zorundadır.

- Eğer başka bir hapishaneye sevk edildiyse, tutulduğun eski hapishaneye gönderilen mektuplar, eski hapisanenin idaresi tarafından, açılmadan yeni tutulduğun hapishaneye gönderilir.

- Eğer tahliye olduysan, senin adına hapishaneye yollanan mektuplar, hapisane idaresi tarafından, gönderen kişiye iletmek üzere posta idaresine geri yollanır.

- Adına posta veya kargo ile gönderilen havale ve eşyalar, hapishane idaresi tarafından bu işle görevlendirilen personel tarafından en geç 7 gün içinde postadan alınırlar. Bu havale veya eşya eğer “sakıncalı” görülmezse alındıktan sonra en geç 15 gün içinde sana teslim edilmek zorundadır. Eğer sakıncalı görülürse alınan bu karara aynen iletilere yaptığın gibi itiraz etme hakkın bulunmaktadır.

Hakkında “sakıncalı” kararı alınan kargo için itiraz hakkını kullanmazsan bu kargo gönderen kişiye iade edilir veya senin istemen halinde ilk ziyaret günü ziyaretçilerine verilmek üzere emanet deposuna kaldırılabilir. Ancak eşyanın “bozulabilir olması veya maddi değerinde azalma olasılığı bulunması halinde”, ziyaretçine teslim edilmesi talebin dikkate alınmaksızın, kargo, gönderen kişiye iade edilebilir.

Disiplin cezası

Kanun ve Tüzük'te, “Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama” adını taşıyan bir disiplin cezası yer almaktadır (Kanun, madde 42; Tüzük, madde). Bu disiplin cezası uyguladığında senin, “bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun” bırakılman anlamına gelmektedir. Hapishanenin Disiplin Kurulu bu cezayı aşağıdaki davranışlarını gerekçe göstererek verebilir:

- a) Protesto amacıyla idarece verilen yemeği topluca almama eylemine katılmak.
- b) Kurum işyurdu yönetim kurulunca uygun görülen işte çalışmamak.
- c) Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak.
- d) Odalarda, eklentilerinde ve diğer alanlarda ilaç ve gıda maddesi stoku yapmak.

e) Gereksiz olarak marş söylemek veya slogan atmak.

Eğer hakkında bu disiplin cezası verilmişse, cezan bittiğinde, başlayacak olan yeni bir disiplin cezası olsa dahi, iletilerin sana verilmek zorundadır. Yeni ceza ancak iletilerin sana verildikten sonra başlayabilir (Kanun, madde 42/3).

Ayrıca hakkında bu disiplin cezası verilmiş olsa dahi, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerinin ölüm veya ağır hastalıkları ile doğal afet hallerinde gereken haberleşmeler ve avukatınla yapacağın yazışmaları sürdürme hakkına sahipsin. Ölüm, ağır hastalık, afet hallerinde gerçekleştireceğin haberleşme ve yazışmaların disiplin cezası ile engellenemez (Kanun, madde 42/4).

- Resmi makamlara örneğin savcıya, milletvekillerine, çeşitli devlet kurumlarına gönderdiğin iletiler, hapisane idaresi tarafından denetlenemez ve engellenemez (Tüzük, madde 91/4).

- Avukatlarına gönderdiğin iletiler veya avukat görüşü sırasında vermek istediğin belgeler hapisane idaresi tarafından denetlenemez. Ancak hapisane idaresi bu ileti veya belgelerin suç içerdiğine dair “bir bulgu veya belge” elde ederse bu ileti ve belgeler hapisane personeli tarafından okunmadan sadece fiziki olarak aranabilir veya infaz hâkimince incelenebilir (Bu incelenme kararı Cumhuriyet Başsavcılığı’nın talebi ve infaz hâkiminin kararıyla gerçekleşebilir). İnfaz hâkimi, incelediği belgelerin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verebilir.

İnfaz hâkiminin vereceği karara itiraz etme hakkın bulunmaktadır. Eğer infaz hâkiminin kararına itiraz edeceksen dilekçeni “infaz hâkimliğinin kurulduğu yerin Ağır Ceza Mahkemesi’ne, Ağır Ceza Mahkemesi’nin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye” hitaben yazman gerekir (İnfaz Hâkimliği Kanunu, madde 6).

Para havale edilmesi

Ailen veya isteyenler, posta veya kargo aracılığıyla adına para havalesi yapabilir, yani senin adına para yollayabilirler. Posta aracılığıyla sana para yollanabilmesi için, parayı yollayacak kişinin senin adını ve tutulduğun hapishanenin adresini bilmeleri yeterlidir. Bu bilgilerle herhangi bir PTT şubesine giden kişi, oradaki gerekli formu doldurduktan sonra parayı sana yollamış olur. Hapishane idaresi, adına gönderilen parayı, ilgili PTT şubesine ulaştıktan sonra 7 gün içinde çekmek ve hesabına yatırmak zorundadır (Tüzük, madde 125).

6. Oda ve Eklentilerinde Bulundurulabilecek Kişisel Eşyalar

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 35 ve 62, 70. Maddeler

CGTİHT: 95. Madde

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik

Kanun, Tüzük ve ilgili Yönetmelik gereği, bazı eşyaları yanında bulundurmak senin hakkındır. Hapishane idaresinden bu eşyaları alabilmek ve yanında tutabilmek için talepte bulunabilirsin.

Alabileceğin ve hapishanede yanında tutabileceğin eşyalar şunlardır:

Gıda maddeleri ve kullanılacak mutfak malzemeleri:

Mutfağı olan bir hapishanedeyse, yani yemekler hapishane mutfağında yapılıyor ve mahpuslara dağıtılıyorsa koğuş veya odanda yemek yapmana yarayacak ocak veya malzeme buldurmana izin verilmez. Yemeğin hapishane mutfağında yapıldığı hapishanelerde sadece kantinden temin edilebilen sebze, meyve ve diğer gıda maddelerini koğuş veya odanda buldurmana izin verilir. Bunun haricinde yanında bebeği veya çocu-

ğu olan kadın mahpuslar, doktorun izni ve onayıyla ihtiyaç duydukları gıda maddelerini yanında bulundurabilir.

Mutfağı bulunmayan bir hapishanedeysen ve hapishanede koğuş veya odanızın dışında yemek yapabileceğiniz herhangi bir yerin olmaması durumunda, yani yemekleri koğuş veya odanızda kendiniz yapıyorsanız, idare tarafından verilen ve yemek yapmakta kullanılacak her türlü gıda maddesi ve malzemesini kaldığın koğuş veya odada bulundurabilirsin. Kanun, bulundurabileceğin gıda maddesi ve malzemesinin miktarı için “yeteri kadar” demektedir. Yani koğuş veya odadaki mahpusların ihtiyaçlarını karşılayacak kadar malzeme bulundurmana izin verilmektedir.

Yemeği koğuş veya odanızda kendiniz yapıyorsanız ve yemek yapmakta kullandığınız tüp gibi yanıcı ve parlayıcı madde ve malzemeler size verilmişse yemek pişirildikten sonra geri alınır. Eğer yemek yapımında kullandığınız tüp gibi yanıcı ve parlayıcı maddeler, “bağlantı standartlarına uygun ve güvenlik bakımından sakınca oluşturmayacak şekilde” koğuşun dışındayken de ocağı kullanabiliyorsanız (örneğin tüpün hortumu açılan bir delikten koğuş veya odaya sokularak ocağa bağlanmışsa), ocağı koğuş veya odanızda bulundurmanıza izin verilebilir.

Yeme ve içmede kullanılan araç ve gereçler:

Yeme ve içmede kullanabilmek amacıyla kantinden satın alacağın aşağıdaki araç ve gereçleri koğuşunda veya odanda tutabilirsin:

- Bir adet uç kısmı sivri olmayan on santimetre uzunluğunda bıçak,
- Plastik veya yumuşak metalden imal edilmiş çatal, yemek ve çay kaşığı,
- 0.50 mm. kalınlığında iki adet metal yemek tabağı,
- İkişer adet cam su bardağı ile çay bardağı ve tabağı.

Giyim eşyaları:

Koğuşunda veya odanda bulundurabileceğin giyim eşyaları şunlardır:

- Birer adet palto, manto ve mont,
- İki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka,
- Dört adet pantolon ve/veya etek,
- Bayan için iki adet elbise,
- Bir takım eşofman,
- Dört adet gömlek,
- İki adet kazak,
- İki takım pijama,
- Bir spor ayakkabısı,
- Bir kışlık ayakkabı,
- Bir iskarpin,
- Üç adet tişört,
- İki adet kravat,
- Bir adet kemer,
- Gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap,
- Bir terlik,
- Havlu ve bir bornoz,
- Kaşkol,
- Bir adet şapka.

Bu eşyalardan eskijenleri yenileriyle değiştirebilirsin.

Sürelili veya süresiz yayınlar ile kitaplar:

Sana verilecek süreli veya süresiz yayınlara, yani gazete, dergi veya kitaplara iki nedenle sınırlama getirilebilir:

a- Mahkemelerce yasaklanmış olması,

b- Hapishane “Eğitim Kurulu” nun o süreli veya süresiz yayın için, “kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan” bir yayın olduğuna karar vermesi.

Bu iki neden olmadığı sürece, süreli ve süresiz yayınları koğuş veya odanda bulundurma hakkına sahipsin. Kanun, Tüzük veya Yönetmelik’te koğuş veya odanda bulundurabileceğin yayınların sayısına yönelik herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.

Elektrikli eşyalar:

Koğuş veya odanda bulundurabileceğin elektrikli eşyaları, kantinden satın almak zorundasın. Bu eşyalar şunlardır:

- Bir adet otuz yedi ekran televizyon (eğer “oda sistemi”ne geçmemiş bir hapishanedeyken ve koğuşta tutuluyorsan, koğuşa bir adet büyük ekranlı televizyon almanıza izin verilebilir),
- Elektrikli su ısıtıcısı (ketıl),
- Saç kurutma makinesi,
- Büro tipi buzdolabı (eğer “oda sistemi”ne geçmemiş bir hapishanedeyken ve koğuşta tutuluyorsan, koğuşa bir adet büyük buzdolabı almanıza izin verilebilir),
- Her koğuş veya odada bir adet vantilatör,
- Bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu.

Lambalar yani aydınlatma hariç, bütün elektrikli aletlerin kullandığı elektriğin bedelini senin karşılamaman gerekir. Koğuş veya odalarda ne kadar elektrik kullanıldığını ölçmek için her koğuş ve odanın bir elektrik saati bulunmaktadır.

Müzik aletleri:

Elektrikli olmamak ve idarece belirlenen saatlerde kullanman koşuluyla, vurmali çalgılar dışında saz, ud, gitar, kemençe, keman, flüt, mızık, ney, kanun gibi müzik aletlerinden birisini alma hakkın bulunmaktadır. Ziyaretçilerinden bu müzik aletlerinden birisini isteyebilirsiniz.

Eğer yanında başka mahpus bulunuyorsa, yani tek kişilik bir odada değilsen, müzik aletini koğuş veya odanda tutabilmen için yanında kalan diğer mahpusların da buna izin verdiğini belirten bir dilekçeyi hapishane idaresine vermesi gerekmektedir.

Dini ihtiyaçlar:

Mensup olduğun dinin ibadetlerinde kullanılan eşyayı, dini yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin edebilir ve koğuşta veya odanda tutabilirsiniz.

Sağlık malzemeleri:

Sağlık nedeniyle yanında tutmak istediğın her araç veya eşya için doktor raporu gerekmektedir. Doktor tarafından, yanında bulundurmanın zorunlu olduğu yönünde bir rapor vermesi halinde sağlığın için gerekli protez ve benzeri tıbbi araçları ve eşyaları koğuş veya odanda tutabilirsiniz.

Temizlik malzemeleri:

Temizlik için gerekli malzemeleri ve eşyaları kantinden satın almak zorundasın. Kantinden satın alarak koğuş veya odanda tutabileceğın eşyalar şunlardır:

- Tarak,

- Saç fırçası,
- Sabun,
- Kese,
- Diş macunu,
- Diş fırçası,
- Tıraş sabunu,
- Şampuan,
- Parfüm,
- Krem,
- Saç boyası,
- Çakısı bulunmayan tırnak makası,
- Plastik saplı tıraş bıçağı,
- Beş adet plastik elbise askısı,
- Çamaşır mandalı,
- Gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar,
- İdarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi.

Eğer merkezi sıcak su sistemi kurulmamış bir hapisanede tutuluyorsan yani musluklardan belirli gün ve saatlerde sıcak su akmıyorsa, hapisane idaresi, koğuş veya odaların dışında yeteri kadar tüp gaz bulundurmalı, bunlar aracılığıyla banyo ve diğer temizlik işlerinizde kullanabileceğiniz sıcak su ihtiyacınızı karşılamalıdır.

El işi faaliyetleri:

El işi faaliyetlerinde kullanacağın malzemeleri kantinden satın almak zorundasın. Kantinden satın aldığın malzemeleri koğuşunda veya odanda tutabilirsin. Ancak maket bıçağı, tornavida gibi kesici ve delici alet ile boyama ve yapıştırımda kullanılan madde ve malzemeleri koğuş veya odanda bulundurmama izin verilmez.

Bulundurulabilecek hayvanlar:

Koğuş veya odanda bulundurabileceğin hayvanlar ve bunun için gerekli koşullar şunlardır:

“Oda sistemi”ne geçmiş bir hapisshanedeyse, bir adet kafes ile bir çift kanarya, bülbül veya muhabbet kuşu gibi küçük kafes kuşu bulundurabilirsin. Henüz oda sistemine geçmemiş bir hapisshanedeyse, kafes ve kuş sayısını hapisshane idaresi belirleyecektir. Koğuş veya odada kuş bulundurabilmen için, birlikte kaldığın diğer mahpusların da onayı gerekmektedir ve bunun için hapisshane idaresine bir dilekçe yazmalıdırlar.

Bulundurulabilecek diğer eşyalar:

Koğuş veya odanda bulundurabileceğin diğer eşyalar ile bunlar için gerekli koşullar şunlardır:

- İlgili yönetmelik, mahpuslar için “kendilerini geliştirmeleri için gerekli görülen eğitim ve kültürel çalışmalarında kullanabilecekleri malzemeleri, koğuş, oda ve eklentiler dışında, idare tarafından uygun görülecek yerlerde ve denetim altında bulundurmasına ve kullanılmasına kurum olanakları çerçevesinde izin verilebilir” demektedir. Bu nedenle, kendini geliştirmek için gerekli gördüğün malzemeleri koğuşunda veya odanda tutamasan dahi, alıp kullanabilmek için hapisshane idaresinden talepte bulunabilirsin. Hapisshanenin, bu malzemeleri sana kullanılabilecek mekânı varsa, buralarda bu malzemeleri kullanabilirsin.
- Hapisshane idaresi tarafından verilen nevresim takımı ve battaniye dışında, kantinden satın alacağın bir adet nevresim takımı ve iklim koşulları değerlendirilerek idarenin uygun göreceği sayıda battaniyeyi bulundurabilirsin.
- Kantinden satın almak koşuluyla, her odada bir adet, on kişiden fazla mevcudu olan koğuşlarda ise iki adet, kumar niteliğinde olma-

yan ve idarece belirlenen, satranç takımı gibi oyunlara ait malzemeler bulundurulabilirsin.

- Her oda veya koğuşta, idare tarafından yaptırılan panolara asılmak ve kurum kantininden temin edilmek koşuluyla birer adet Türk bayrağı, Atatürk resmi, gazete kupürü, haber, yazı, fotoğraf ve takvim bulundurulabilir.
- Sana ayrılan yattığın yerde veya dolabında, aile fertlerinin fotoğraflarına ait albüm bulundurabilirsin.
- Nişan ve evlilik yüzüğü, küpe, kolye, toka, tespih ve kol saati ile kantinden satın almak koşuluyla bir adet masa saati ve bir adet top bulundurabilirsin.
- İlgili yönetmelik, kadın hükümlülerin kantin aracılığı ile satın aldığı makyaj malzemelerini koğuş veya odalarında bulundurabileceğini belirtmektedir.
- Yukarıda sayılan bütün eşyalara ek olarak, ilgili Yönetmelik, “Ceza infaz kurumu işyurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelik’te sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğuş, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir,” demektedir.

Açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde bulunacak eşyalar:

Bir açık ceza infaz kurumunda ve çocuk eğitimevinde bulunuyorsan, kapalı ceza infaz kurumlarında bulundurulabilecek eşyalara ek olarak, ceza infaz kurumunun güvenliğini tehdit etmemek ve kanunlara aykırı olmamak koşuluyla, cins ve miktarı İdare ve Gözlem Kurulu tarafından belirlenen giyim, gıda ve diğer eşyalarını koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurabilirsin.

7. Dışarıdan Gönderilen Hediyeği Kabul Etme Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: Madde 69

CGTİHT: Madde 92

Hapishanedeyken sınırlı bir şekilde de olsa dışarıdan gönderilecek hediyeleri kabul etme hakkın bulunmaktadır.

Hediye kabul etme hakkına dair ayrıntılar:

- Kapalı ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpussan; dini bayram, yılbaşı veya nüfus cüzdanında yazan doğum gününde, dışarıdan gönderilen bir hediyeği kabul etme hakkın vardır.

Ancak,

- Bu hediye güvenlik kontrolünden geçirilecek ve kurum güvenliği için tehlikeli olup olmadığı kontrol edilecektir.

- Hediye olarak ancak kitap veya giyim eşyası kabul edebilirsiniz.

- Hediyeği ziyaretçin getirebileceği gibi posta veya kargo yoluyla da gönderilebilir.

- Getirilen hediye, hapisane idaresi tarafından, “Hediye Kayıt Defteri” adı verilen bir deftere yazılır. Bu defterde Şu bilgiler yer alır:

1. Hediye olarak gönderilen eşyanın nitelikleri ve miktarı,
2. Hediyein kuruma gönderiliŐ, geliş ve hükümlüye teslim tarihleri,
3. Hediyeyi gönderenin, alıcının veya getirenin kimlik bilgileri, posta veya kargo yoluyla gelmediyse getirenin imzası,
4. Hediyein senin tarafından teslim alındığına ve teslim edildiğine dair hükümlü ve görevli memurun imzası bulunur.

- Bir kişiden aynı tarih için ancak bir kez hediye kabul edebilirsiniz.

- Kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından, dağıtılmak üzere dışarıdan toplu olarak getirilen veya gönderilen hediyelerin dağıtımına Cumhuriyet Başsavcılığı izin vermektedir.

- Kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara, durumlarına uygun gıda maddesi, ihtiyaca uygun eşya ile kuruma girmesi yasak olan eşyaların oyuncakları hariç olmak üzere diğer oyuncaklar hediye olarak gönderilebilir veya verilebilir. Bu nedenle eğer yanında çocuğun varsa, ziyaretçilerinden veya sivil toplum örgütlerinden çocuğun için hediye isteyebilirsiniz.

- Hediye edilecek eşyanın tahmini değeri haftalık olarak yanında bulundurabileceğin ve Bakanlıkça genelge ile belirlenen miktardan fazla olamaz.

- Bir açık kurumda ya da çocuk eğitimevinde tutuluyorsan, gönderilecek hediyelerin cins ve miktarı kurum müdürü tarafından belirlenecektir. Bu nedenle hapisane idaresinden, kabul edebileceğin hediyelerin cinsi ve miktarı hakkında bilgi talep edebilirsiniz.

8. Sağlığa Erişim Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 78, 79, 80, 81. Maddeler ve 14, 16, 18, 23, 25, 27, 29, 39 , 46, 48, 53, 55, 57, 71, 72, ,82, 87, 92, 100, 105. Maddeler

CGTİHT: 9, 25, 54, 55, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 168. Maddeler ve 24, 80, 94, 111, 121, 164. Maddeler

Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol - 30 Nisan 2009

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol - 19 Ağustos 2011

Hakkında Tedaviye ve Denetimli Serbestlik Tedbirine Hükmedilen Kişilerin Tedavi Giderleri Genelgesi - 24 Nisan 2006 (Sağlık Bakanlığı) 6411 Sayılı Kanun

6545 sayılı Kanun - 18 Haziran 2014

Hapiste tutulduğun süre içerisinde sağlığa erişim hakkı temel haklarından birisidir. Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bu hakkını karşılamak ile yükümlüdürler.

Hapishanedeyken bir sağlık sorunu yaşadığında hapishane idaresine yazdığın bir dilekçe ile hapishane revirine çıkararak doktora muayene ola-

bilirsin. Eğer revir, hastalığın nedeniyle muayene ve tedavin için yetersiz kalıyorsa bir hastaneye sevk talep edebilirsin.

Revire ve hastaneye çıkışın, muayenen ve tıbbi olarak zorunlu olan ilaçların ücretsiz olarak karşılanmak zorundadır.

Adalet Bakanlığı'nın sağlığa erişim hakkı ile ilgili temel sorumlulukları şunlardır:

1- Sağlık Bakanlığınca kurumlarda yürütülecek sağlık hizmeti için "amaca uygun ve yeterli" fiziki mekânlar sağlamak, bu mekânları hizmete uygun olarak düzenlemek, "hizmetin aksaksız yürütülebilmesi için" gerekli tıbbi donanımı ve diğer araç gereçleri temin etmek.

2- Sağlık hizmeti sunulan mekânların genel bakım, onarım, temizlik ve güvenlik gibi hizmetlerini yürütmek.

Sağlık Bakanlığı'nın sağlığa erişim hakkı ile ilgili temel sorumlulukları şunlardır:

1- Hapishanelerde sağlık hizmetlerinin yürütülmesi için "yeterli sayı ve nitelikte" personel görevlendirilmesini sağlamak.

2- Hastaneye veya başka yerdeki sağlık birimlerine sevki gereken hükümlü ve tutuklular açısından ilgili mevzuata uyulmasını temin etmek.

Hapse giriş ve ilk muayene

Tutuklanıp hapishaneye ilk getirildiğinde, "kabul odası" ndayken, hapishane doktoru tarafından ilk muayenen yapılır ve muayene sonucun adına açılan sağlık fişine kaydolur.

Eğer kalıcı bir hastalığın varsa, ilaç kullanman gerekiyorsa bunları hapishane doktoruna bu ilk muayene sırasında belirtmeli ve tedavinin aksatılmamasını, ilaçlarının geciktirilmeden sana verilmesini talep etmelisin.

Bu ilk muayene sonucunda, hapishanede tedavisi mümkün olmayan veya bulaşıcı bir hastalığının olduğu ya da hapiste tutulmana engel herhangi bir hastalığın olduğu tespit edilirse, hapishanenin en üst amiri (eğer varsa birinci müdürü) bunu gecikmeden Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirmek zorundadır.

Hapiste sağlık hizmeti

Adalet Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan 2009 tarihli protokol gereği;

- “Hükümlü ve tutuklu mevcudu ile kurum personeli ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısı toplamı 5000’i aşan kampüsler bünyesinde; Adalet Bakanlığı’nın talebi ve Sağlık Bakanlığı’nın onayı ile ceza infaz kurumu semt polikliniği açılabilir.”

Hapishanelerin semt polikliniklerinde 24 saat kesintisiz sağlık hizmeti verilir. Bu sağlık hizmeti, hapishane semt polikliniğinin bağlı olduğu baştabiplikçe planlanır.

- “1000 ve üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunan her kuruma” aile hekimliği pozisyonu açılır. Kampüs içerisinde bulunan ve mevcudu 1000 ve üzeri olan hapishaneler de bu kapsamda değerlendirilir.

- “Hükümlü ve tutuklu sayısı 1000’e kadar olan” hapishaneler ise “durumu uygun olan en fazla üç aile hekimine bağlanır. İlgili aile hekimi sağlık hizmetini, gezici sağlık hizmeti kapsamında verir.”

- “Aile hekimliği uygulamasına geçilmemiş illerde; hükümlü ve tutuklu ile personel sayısı 1000’in üzerinde olan kurumlarda haftada 5 tam gün, 500 ila 1000 arasında olan kurumlarda haftada 5 yarım gün, 500’ün altında olan kurumlarda haftada 2 yarım gün” doktor tarafından sağlık hizmeti verilir.

“Kampüs içerisinde bulunan ve 1000’in altında hükümlü ve tutuklu sayısı bulunan kurumlar da bu kapsamda değerlendirilir.”

- “Diş ünitesi bulunan ceza infaz kurumlarında, il sağlık müdürlüğünce planlanmak suretiyle diş tabipliği hizmeti verilir.”
- “Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce görevlendirilmiş tabip ve diş tabibi bulunan ceza infaz kurumlarında Sağlık Bakanlığınca tabip görevlendirilmesi yapılamaz, Sağlık Bakanlığı’nın aile hekimliği uygulaması kapsamında görevlendirme yaptığı ceza infaz kurumlarına Adalet Bakanlığınca atama, nakil ve görevlendirme yapılmaz.”
- “Sağlık hizmetleri ihtiyacı karşılanamayan diğer yüksek güvenlikli kurumlarda, il Cumhuriyet Başsavcılığı’nın uygun görüşü üzerine Sağlık Müdürlüğünce il genelinde yapılan bir program dahilinde kurum sağlık biriminde ihtiyaç duyulan sağlık ve yardımcı sağlık personelinin Valilikçe geçici olarak görevlendirmesi yapılır.”

Sağlık Servisi

Personelin yeterli olduğu hapishanelerde “sağlık servisi” bulunur. Bu servis, hapishanede koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini hapishane doktoru başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde hapishane doktoru, diş doktoru, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar.

Tüzük’ün 25. maddesinde bu kişilerin görevleri şöyle sıralanmaktadır:

Cezaevi tabibinin görevleri:

- a) Kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar,
- b) Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenleri ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri kurum en üst amirine bildirir,
- c) Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için

alınacak tedbirler ile ayrıca iaşenin kalitesine, miktarına ve dağıtım şekillerine, hükümlülerle personelin temizliğine, kurumun sıhhi tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin sağlık şartlarına elverişli bir şekilde işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sağlık şartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları tespit etmek maksadıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler,

d) Merkezi bütçe ve iş yurdu tarafından alınan tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini tespit eder,

e) Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar,

f) Sağlık servisinin; tıbbi, idari ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler,

g) Sağlık servisinin, tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru bir şekilde tutulmasını sağlar,

h) Tıbbi atıkların kontrolü ve imhası için gereken önlemleri alır.

Diş tabibinin görevleri:

Hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

Tabiplerin ortak görev ve sorumlulukları:

Cezaevi tabibi ve dış tabibi, sağlık servisinde çalışan diğer personel ile birlikte, aşağıda belirtilen işleri yapmak amacıyla, ortak görev anlayışı içinde hareket eder.

- a) Sağlık gözetimi: Tabipler kurumu sık sık denetler ve kurumun mevcuduna göre ayda bir veya iki kez olmak üzere kurumun tamamını gezerek, kurumun genel sağlık durumunu kontrol eder, acele önlem alınmasını gerektiren bir hastalığın bulunması halinde durumu derhal kurum en üst amirine bildirir,
- b) Tabipler, diğer unvanlardaki personel gibi kurumun özelliği dikkate alınarak vardiya sistemine göre çalıştırılabilir. Vardiya sisteminin uygulanmadığı hallerde, önemli bir rahatsızlığın bildirildiği durumlarda, günün her saatinde kuruma gelerek gerekli önlemleri alır.

Eczacının görevleri:

- a) Eczacı, cezaevi tabibinin vereceği reçetelere göre ilaçları hazırlar, yeşil ve kırmızı reçeteye satılan uyuşturucu ve uyarıcı nitelikteki ilaçların tane olarak verilmesini ve huzurda içirerek kontrolünü yapar, diğer ilaçları ise cezaevi tabibinin belirlediği miktarda hastalara verir,
- b) Kurumda bulunan ilaçları korur ve gereken ilaçları almak için cezaevi tabibine zamanında haber verir.

Veterinerin görevleri:

Hayvancılık faaliyetinde bulunulan iş yurtlarında, üretimin sağlıklı biçimde yapılabilmesi için koruyucu ve tedavi edici önlemleri alır, üretimi planlar, ırkların seçimi ve geliştirilmesini sağlar, alanıyla ilgili olarak her ay kurum en üst amirine rapor sunar ve istatistikleri düzenler.

Diyetisyenin görevleri:

Kurumlarda kalan hükümlüler ile iâşe edilen personelin yeterli kalori esasına göre sağlıklı beslenmesini sağlayıcı düzenlemeler ile günlük,

haftalık ve aylık i e planlamalarını yapar, rahatsızlığı bulunanlar için, uygun yemeklerin hazırlanması ve bu konularla ilgili diğer işlerin yerine getirilmesini sağlar.

Sağlık memurunun görevleri:

Cezaevi tabibinin gözetimi altında olup, onun göstereceği işleri yapar. Mesleki bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hizmetleri yerine getirir.

Hayvan sağlık memurunun görevleri:

Hayvancılık faaliyetinde bulunulan iş yurtlarında mesleki bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hayvan sağlık hizmetlerini yerine getirir.

Revirde Muayene ve Tedavi

Sağlık hizmetlerini yürütmek üzere her kurumda bir revir bulunur. Revir, hapishane doktorunun sorumluluğundadır. Hapishanenin sağlık koşullarının düzenlenmesi, acil veya olağan muayene ve tedavi kurumun hekimi tarafından yapılır. Doktor, genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçlarını, sağlık izleme kartlarına işlemekle yükümlüdür.

Bir dilek  vererek revire çıkabilir, eğer revir teşhis ve tedavi için yetersiz geliyorsa da revirdeki hapishane doktorundan bir hastaneye sevk talep edebilirsiniz. Hastaneye sevkine karar verecek olan hapishane doktorudur.

Hastaneye Sevk

Sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda hapis hane doktoru bir rapor tutarak durumu hapis hane yönetimine bildirir ve hangi hastaneye sevkini gerekiyorsa buradan randevu alınması sağlanır. Randevu günü, jandarma eşliğinde hapis hane sevkini sağlanır.

- Acil veya hayati bir sağlık sorunu yaşadığında, muayene, teşhis ve tedavi amacıyla hapis hane bulunanın bulunduğu yerdeki bir sağlık kuruluşuna, randevu alınmaksızın, acilen sevkini yapılabilir. Bu sevk işlemine o sırada doktor hapis hane deyse doktor raporu ile, eğer doktor yoksa hapis hane bulunanın o sıradaki en üst amirinin yazılı izni ile gerçekleştirilir.

Hastaneye Sevk

- Hastalığın nedeniyle hastaneye sevkini gerekiyorsa, hapis hane bulunanın bulunduğu yerdeki ya da en yakınındaki devlet veya üniversite hastanesine sevk edilirsin ve tedavin buradaki mahpus koşullarında yapılır.

- Acil veya yaşamsal bir sağlık sorunun nedeniyle, muayene, teşhis ve tedavi amacıyla, kurumun bulunduğu yerdeki sağlık kuruluşuna geciktirilmeksizin nakledilirsin. Bunun için;

a) Sağlık sorununun ortaya çıktığı anda kurumda cezaevi tabibinin görevli olması halinde, bu görevlinin raporu,

b) Kurumda cezaevi tabibi bulunmaması durumunda, sağlık sorununun ortaya çıktığı anda kurumda bulunan en üst yetkilinin yazılı izni, aranır.

- Hapis hane idaresi acil durumlarda 112 acil çağrı merkezi aracılığıyla ambulans da isteyebilir ve ilk müdahale ambulanstaki sağlık personeli tarafından gerçekleştirilir.

DİKKAT!

Sağlık sorunları nedeniyle acilen hastaneye sevk edilmen gerektiğini düşündüğünde, randevu alınmasına ihtiyaç yoktur. Sözlü ve yazılı olarak acilen sevkini talep edebilir veya 112 acil servisin çağrılmasını isteyebilirsin.

- Gönderildiğin hastane teşhis ve tedavin için yeterli donanım ve personele sahip değilse bu hastanenin sağlık kurulu raporuyla; eğer acil ve hayati tehliken varsa da biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve “hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiği açıkça belirtilen” bir raporla bir başka hastaneye sevk edilirsin. Sevk edileceğin hastane seçilirken devlet veya üniversite hastanelerine öncelik verilir.

Bu nedenle,

Eğer bulunduğun hastanede teşhis ve tedavinin yeterli olmadığını düşünüyorsan, seninle ilgilenen doktordan bir başka hastaneye sevkini talep edebilirsin.

- Protokol gereği, “acil haller dışında” özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmezsin. Eğer acil bir durum olduğunu düşünüyorsan ve devlet ve üniversite hastanesine sevk zaman alacaksa, yakında da bir özel sağlık kuruluşu varsa özel sağlık kuruluşuna sevkini talep edebilirsin.

- Sevk edildiğin hastanelerde kontrol ve tedavinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi halde ait olduğun kuruma iade edilirsin.

Hastanelerde "Hükümlü Koğuş ve Servisi"

Adalet, İçişleri ve Sağlık bakanlıkları arasında imzalanan 2011 tarihli protokole göre;

- Mahpusların teşhis, muayene ve tedavileri için hastanelerde “hükümlü koğuş ve servisi” bulunmalıdır. Bu servisler, “hastane bünyesinde doğrudan güneş alan, diğer hasta odaları ile aynı şartları taşıyan, erkek, kadın ve gerekli durumlarda çocuk olmak üzere en az birer odadan oluşan, firara karşı engellerin bulunduğu, dış güvenliğinin jandarma, iç güvenliğinin ise ceza infaz kurumu personeli tarafından sağlandığı, hükümlü ve tutuklulara yatarak tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri verilmek üzere ayrılan bölümlerdir.”
- Akıl ve ruh sağlığı hastanelerinin tümünde en kısa zamanda kadın, erkek ve çocuklar için ayrı ayrı mahpus koğuşu açılmalıdır.
- Hastanede mahpuslar için koğuş bulunmadığı durumlarda, mahpusların tedavileri, “jandarma tarafından gerekli güvenlik tedbirleri alınarak oluşturulacak geçici hükümlü koğuşlarında” yapılır.
- Açık hapisaneler ile çocuk eğitimevinde tutulan mahpusların hapisane dışında yatarak tedavileri gerekiyorsa tedavi eden hastanenin bulunduğu yerdeki hapisanenin içi güvenlik görevlileri gözetiminde ve hükümlü koğuşu dışındaki bir bölümde yapılır.

Hastanede Refakatçin Olabilir

- Hastanede yatarak tedavi yapılıyorsa, tedaviyi yapan hekimin raporuyla, zorunlu olduğunu belirtmesi halinde eşin, annen, baban, kardeşin, çocuğun, bunların olmaması halinde Cumhuriyet Başsavcılığı'nın uygun gördüğü bir aile yakını refakatçin olabilir.

Bu nedenle,

Hastanede tutulurken, eğer kendine bakamayacak durumda ve yardıma ihtiyacın olduğunu düşünüyorsan, tedavini gerçekleştiren doktordan, aile üyelerinden birinin refakatçin olması için rapor yazmasını isteyebilirsin.

- Hapishanelerde çocuğuyla birlikte tutulan bir anne mahpusun ve çocuğun sağlık nedeniyle kurum dışına sevk edilmişse, hapishane doktorunun raporu ve kurumda bulunan en üst amirin (varsa birinci müdür) onayı ile çocuğuna refakat edebilirsin.

- Hastanelerin mahpus koğuş ve servislerinde, “yeteri kadar” hapishane personeli de bulunmak ve tedavine ilişkin hastanedeki idari işlemleri takip etmek zorundadır. Eğer hapishanenin bulunduğu ilin dışındaki bir hastaneye sevk edilmişsen ve sana bir hapishane personeli refakat etmiyorsa, sevk edildiğin ildeki bir hapishanenin personeli hastanede görevlendirilir.

Muayene ve Tedavi Esnasında Hasta Mahrumiyeti Hakkın

- Protokol gereği;

Hastanede mahpuslar için muhafazalı muayene olması durumunda, sen muayene olurken jandarma oda dışında durmak zorundadır. Ancak doktorun yazılı olarak talep etmesi halinde jandarma muayene odasına girebilir.

Eğer muhafazalı muayene odası yoksa, sen muayene olduğun sırada “jandarma muayene odası içinde bulunur ve doktorla hasta arasında geçecek konuşmaları duymayacak uzaklıkta koruma tedbiri alır.”

Hastanelerde Ziyaret Hakkın

Hastanede yatarak tedavi görüyorsan, doktorun da uygun görmesi ve Cumhuriyet Başsavcılığının izni ile iç güvenlik görevlilerinin (infaz koruma memuru) nezaretinde ziyaret hakkını kullanabilirsin.

Hapishanelerde Sağlık Denetimi

Hapishanede görevli doktor, hapishaneyi ayda en az bir kez denetleyerek genel ve özel önlem alınması gereken hastalıklar ile hapishanede sağlık koşulları yönünden alınması gereken önerileri içeren bir rapor düzenlemek ve bu raporu hapishane yönetimine vermek zorundadır.

Bulaşıcı Hastalıklar

Hapishane doktoru, hapishanedeki bulaşıcı hastalıklardan birinin görülmesi durumunda, bu durumu hapishanenin en üst amirine, hapishanenin en üst amiri de kısa süre içerisinde durumu ilgili mercilere bildirmek ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak zorundadır.

Eğer zührevi hastalık veya HIV virüsü taşıyan bir mahpusun, durumun, hapishane idaresi tarafından gizli bir yazıyla ilgili mercilere bildirilir ve hastalığın yayılmasını önleyici tedbirler alınır. Eğer bu hastalıkların tutulduğu hapishanede tedavi edilemiyorsa tedavinin yapılabileceği bir sağlık kuruluşuna sevk edilmen gerekir.

Hapishane idaresi, her türlü bulaşıcı hastalığın yayılmasına engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Aşılar

Sağlık Bakanlığı tarafından planlanan “ulusal aşı programı” hapishanelerde de uygulanır. Hapishane idaresi aşı olmanı isteyebilir. Ancak sana aşı yapabilmeleri için senin rızanın olması gerekir. İstemediğin halde sana aşı yapılamaz.

Verem Taraması

Hapishanelerde yılda en az bir kez verem taraması yapılmak zorundadır. Ayrıca hapishaneye her yeni gelen mahpusun da muayene edilmesi gerekmektedir.

Yapılan bu taramalarda tüberküloz teşhisi konulan veya tüberküloz olduğundan şüphelenilen mahpuslar diğer mahpuslardan ayrı tutulmak zorundadır. Bu mahpuslar mümkünse revirde tutulurlar.

Beden Eğitimi

- Hapishaneler, mahpusların toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişimlerini sınırlayan yerlerdir. Bu nedenle hapishanelerde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılabilmen için “olanaklar ölçüsünde” yer ve araç sağlanması hapishane idaresinin yükümlülüğüdür.

- Açık havada çalışmayan veya kapalı hapishanelerde tutulan mahpusan, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havaya çıkarılma hakkın bulunmaktadır.

Beslenme

- Hapishanelerde sağlığını koruyabilmen için sana verilecek olan besinlerin Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına uygun olması gerekir. Bu nedenle sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, nitelik ve nicelik olarak besleyici besin verilir içme suyu sağlanması hapishane idaresinin yükümlülüğündedir.

- Hastaysan sana hapishane doktorunun belirleyeceği besinlerin verilmesi hakkın vardır. Bu nedenle hastaysan ve özel besinler alman gerektiğini düşünüyorsan, hapishane doktoruna başvurabilir ve farklı yemekler verilmesini isteyebilirsin.

- Yanında 0-6 yaş çocuğun bulunuyorsa, çocukların için ve eğer süt emziriyorsan senin için durumlarınıza uygun özel gıdalar verilmek zorundadır. Bu gıdaları hapisane idaresinden ücretsiz olarak talep edebilirsin.

Sağlık Giderleri

- Hapishanede tutulduğun süre içerisinde, herhangi bir sosyal güvencen olmasa dahi, üniversite hastaneleri dahil sağlık kurumlarındaki muayene, tetkik, kontrol ve tedavi bedellerin Sağlık Bakanlığı, ilaç bedellerin ise Adalet Bakanlığı tarafından karşılanır.

- Estetik amaçlı şikâyetlerinle ilgili tedavileri ise senin karşılamam gerekmektedir.

- Anneleriyle beraber hapiste kalan 0-6 yaş çocukların sağlık giderleri de Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı tarafından karşılanır.

Tüzük'ün 120. Maddesi mahpusların sağlık giderlerini düzenlemektedir:

1- Aşağıda sayılanlardan;

a) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli olmuş hükümlüler ile hak sahibi olup da hükümlü olan yakınlarının,

b) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olarak çalışmaktayken meslek hastalığı, iş kazası ve görev malûllüğü nedeniyle bedenî veya ruhî arızaya uğramış olan ve daha sonra kurumlara giren hükümlüler ile hak sahibi olup da hükümlü olan yakınlarının,

c) Sigortalılık niteliğinin yitirilmesinden itibaren verilen süreler içinde meydana gelen ve bu süre içinde kurumlara girmiş bulunan hükümlülerin, her türlü teşhis ve tedavi giderleri ile sağlık yardımları hükümlülerin bağlı buldukları sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılanır.

2- İş yurdunda çalıştırılan sigortalı hükümlü isen teşhis, tedavi giderleri ve sağlık yardımları ile hastalanman ve raporlu bulunman halinde, raporlu olduğun gün sayısı kadar geçici iş göremezlik ödenekleri hakkında da yukarıdaki paragrafta belirtilenler uygulanır.

3- Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi değilsen, estetik amaçlı veya kurumdaki yaşantını devam ettirmene engel oluşturmayan şikâyetinle ilgili tedavi giderleri senin tarafından karşılanır.

4- Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi değilsen, üniversite hastaneleri dahil sağlık kurumlarındaki muayene, tetkik, kontrol ve tedavi bedelleri Sağlık Bakanlığı, ilaç bedelleri ise Bakanlık tarafından karşılanır.

Hamile Kadın Mahpusların Doğum İşlemleri

Hamile bir kadın mahpussan, hapishanede doğum öncesi ve doğum sonrası her türlü bakım ve tedavi için özel bir yer ayrılmak zorundadır. Hapishane idaresi, doğumun hapishane dışında gerçekleşmesini sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Ancak doğum hapishanede gerçekleşirse, doğum belgesine hapishanede doğduğu işlenmez.

Hapis Cezasının Hastalık Nedeniyle Ertelenmesi

Maruz kaldığın ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle hapishane koşullarında hayatını yalnız idame ettiremiyorsan, cezanın infazının iyileşinceye kadar geri bırakılmasını isteyebilirsin.

- Cezanın infazının ertelenebilmesi için hastalığın nedeniyle hapishane koşullarında hayatını yalnız idame ettiremediğine ve tahliyenin toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına karar verilmesi lazım.

Bunun için;

Adli Tıp Kurumu'nun hapisane koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceğine ve hapisane koşullarının hayatın için kesin bir tehlike oluşturduğuna dair rapor vermesi

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, tahliyenin “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı” yönünde karar vermesi gerekmektedir.

- Hastalığın nedeniyle cezanın infazının geri bırakılmasına karar verilirse bu karar tabi olacağın yükümlülükler de belirtilmek suretiyle sana ve yasal temsilcine tebliğ edilir.

- Geri bırakma süresi içinde bulunacağın yeri, sen veya yasal temsilcin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirmek zorundasınız.

- Sağlık durumun, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığı'nca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde bir yıllık dönemlere göre incelettirilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir.

- Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığı'nın istemi üzerine, senin izlenmene yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir.

- Yükümlülüklerine aykırı hareket etmen halinde, geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığı'nca kaldırılacaktır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine itiraz başvurusu yapabilirsin.

- Akıl hastalığına tutulduysan ve hükümlüysen cezanın infazı geriye bırakılır ve iyileşinceye kadar yüksek güvenilirlikli sağlık kurumlarından birinde koruma ve tedavi altına alınır (Burada sözü edilen “yüksek güvenilirlikli sağlık kurumu” ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinin mahpuslar için oluşturulmuş olan “adli birim”leridir). Sağlık kurumunda geçirdiğin süre cezaevinde geçmiş sayılır.

Akıl Hastalığı Dışında Ruhsal Rahatsızlığın Varsa

Hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığın varsa ruh sinir hastalıkları hastanelerinde tutulman gerekli görülmemekle hapishaneye geri gönderilebilirsin. Bu durumda "belirlenen ceza infaz kurumlarının mahsus bölümlerinde" ceza infaz edilir.

Bu belirlenen hapishanelerde, hapishane idaresinin ihtiyaç duyduğu uzman ve diğer tıp görevlileri, Sağlık Bakanlığınca karşılanır.

- Hamile veya doğurduğun tarihten itibaren 6 ayı geçmemiş bulunan bir kadın isen, hakkında verilen hapis cezasının infazı geri bırakılır. Çocuğun ölmüşse veya doğumdan sonra senden başka birine verilmişse, doğumdan itibaren iki ay geçince ceza infaz olunur.

- Kapalı ceza infaz kurumuna girdikten sonra gebe kaldıysan, koşullu salıverilmene altı yıldan fazla süre kaldıysa veya eylem ve tutumların nedeniyle tehlikeli sayılıyorsan bu infaz ertelenmesi uygulamasından yararlanamazsın. Bu halde ceza, hapishanenin senin için düzenlenen uygun yerinde infaz olunur.

Senin İsteminle İnfazın Ertelenmesi

Mahkeme tarafından üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının derhal infazının, senin veya ailen için mahkumiyetin amacı dışında ağır bir zarara neden olacağını düşünüyorsan, Cumhuriyet Başsavcılığı'na cezanın infazının ertelenmesi talebinde bulunabilirsin.

Cezanın infazının ertelenmesini aşağıdaki nedenlere bağlayabilirsin:

- Yüksek öğrenimini bitirebilmek
- Ana, baba, eş veya çocuklarının ölümü
- Ana, baba, eş veya çocuklarının sürekli hastalıkları nedeniyle ailenin tarım topraklarının işlenebilmesinin olanaksız hale gelmesi

- Senin hastalığının sürekli bir tedaviyi gerektirmesi ... gibi zorunlu ve çok ivedi haller.

Bu gerekçelerle cezanın infazının ertelenmesi talebiyle başvuru yaparsan Cumhuriyet Başsavcılığı, 6 ay süreyle cezanın infazını erteleyebilir veya cezanın infazına altı ayı geçmeyen sürelerle ara verilerek cezanın infaz edilebilir. Ancak bu ara verme iki defadan fazla olamaz.

Erteleme isteminin kabulü, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından güvence göstermene veya diğer bir koşula bağlanabilir.

Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak Cezanın İnfazı

Maruz kaldığın ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremiyorsan ve koşullu salıverilmene üç yıl veya daha az süre kaldıysa, diğer şartları da taşıman halinde denetimli serbestlikten yararlanabilirsin. Ağır hastalık, engellilik veya kocama hali, Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirilmelidir.

Hücreye Koyma Disiplin Cezası Sırasında Muayene Edilirsin

Hücreye koyma cezasına ilişkin disiplin cezanı varsa, bu cezanın infazından önce ve infazı sırasında, hekim tarafından muayene edilirsin. Bu cezaya katlanamayacağın anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya hekiminin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine kadar iyileşemeyeceğinin tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması halinde ise hücreye koyma cezası infaz edilmez; yerine ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası iki katı süreyle uygulanır. Raporlar infaz dosyasına konulur.

Nakil Öncesinde Muayene Edilirsin

Kendi isteğın veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirsin.

Nakilden önce aranırısın ve kurum hekimine, yoksa diğeri bir resmi hekime muayene ettirilirsın; muayene sonucu yola çıkarılamayacağın anlaşılırsa, kurumun en üst amirince resmi bir sağıık kuruluşuna sevk edilirsin. Mazeretinin, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekimin imzaladığı ve hastane başhekiminin onayladığı resmi rapor ile belgelenmesi halinde nakil, mazeret ortadan kalkıncaya kadar geri bırakılır ve durum Adalet Bakanlığına bildirilir.

Verilen Yiyecek ve İçecekleri Reddetme

Hangi nedenle olursa olsun, sana verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettiğın takdirde; bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda ceza infaz kurumu hekimince bilgilendirilirsin. Psiko-sosyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmen yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınamaması halinde, beslenmene kurum hekimince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.

Beslenmeyi reddederek açlık grevi veya ölüm orucunda bulunursan, alınan bu tedbirlere ve yapılan çalışmalara rağmen hayatî tehlikeye girdiğın veya bilincinin bozulduğu hekim tarafından belirlenirse hakkında, isteğine bakılmaksızın kurumda, olanak bulunmadığı takdirde derhâl hastaneye kaldırılmak suretiyle tedbir uygulanacaktır. Bu tedbirler, muayene ve teşhise yönelik tıbbi araştırma, tedavi ve beslenme gibi tedbirlerdir ve sağıık ve hayatın için tehlike oluşturmamak şartıyla uygulanır.

Yukarıda belirtilen haller dışında, bir sağıık sorunun olup da muayene ve tedaviyi reddedersen, sağıık veya hayatının ciddi tehlike içinde

olması veya ceza infaz kurumunda bulunanların sağlık veya hayatları için tehlike oluşturan bir durumun varlığı halinde de bir üst paragrafta belirtilen tedbirler uygulanır.

Bu tedbirler, kurum hekiminin tavsiye ve yönetimi altında uygulanır. Ancak kurum hekiminin zamanında müdahale edememesi veya gecikmesi hükümlü için hayati tehlike doğurabilecek ise, bu tedbirlere belirtilen şartlar aranmaksızın başvurulur.

Sağlığının korunması ve tedavine yönelik zorlayıcı tedbirler, onur kırıcı nitelikte olmamak şartıyla uygulanabilir!

Rızan olsa bile üzerinde tıbbi deney yapılamaz.

9. Öğrenim Hakkı

İlgili Mevzuat

Anayasa: 42. Madde

CGTİHK: 76 ve 15, 17, 53, 54, 62 Maddeler

CGTİHT: 106, 107, 108 ve 26, 55 Madde

Çocuk Hükümlü ve Tutukluların Eğitim Öğretim Faaliyetleri Hakkında Genelge

Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge

Tutuklu ve Hükümlü Öğrenciler Genelgesi (Milli Eğitim Bakanlığı- 24 Mart 2010 Tarih ve 2450 Sayılı 2010/24)

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı Arasında Yoksul Tutuklu ve Hükümlülerin Sınav ve Kayıt Giderlerinin Karşılama Kapsamında Yapılacak İşbirliği Protokolü - 12 Haziran 2014

Ceza İnfaz Kurumlarında Tutuklu ve Hükümlü Olarak Bulunan Adayların ÖSYM Tarafından Yapılan Sınavlara Başvuru, Sınava Alınma ve Sınav Görevlilerinin Görev ve İşlemleri Hakkında Protokol - 14 Şubat 2013

Milli Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı İşbirliğinde Eğitim Kurumu veya Programına Devam Etme Denetimli Serbestlik Kararlarının Uygulanmasına Dair İşbirliği Protokolü - 26 Eylül 2006

Adalet Bakanlığı ile Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Arasında Adalet Bakanlığı Mesleki Eğitim Önlisans Programı Protokolü - 26 Temmuz 2015

Milli Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı İşbirliğinde Ceza İnfaz Kurumları ve Tutuklu Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Çeşitli Eğitim Faaliyetlerinin Düzenlenmesine Dair İşbirliği Protokolü - 21 Şubat 2000

- Anayasa'nın 42. Maddesine göre, "Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir." Bu Anayasal hak mahpuslar için de geçerlidir. Hapiste tutulduğun süre içerisinde öğrenim hakkın elinden alınamaz.

Okuma yazma bilmeyen bir mahpussan, öğrenciyken tutuklandıysan, hapiste tutulduğun süre içerisinde öğrenimine devam etmek istiyorsan, hapisteyken sınavlara girmek istiyorsan veya sınava girip üniversiteyi kazandıysan öğrenimine devam edebilirsin.

- Hapishanelerdeki öğretmenler, mahpusların öğrenim durumlarını tespit etmek, öğretim hakları, kurumda yürütülen öğretim, sosyal-kültürel faaliyetler hakkında bilgi vermek; kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri gibi kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek öğretim faaliyetlerini verimli hale getirmekle görevlidir. Bu konularda bilgi alabilmek için hapishane öğretmenine başvurabilirsin.

- Hapishanelerde verilecek eğitim-öğretim çalışmaları Eğitim ve Öğretim Servisi tarafından planlanır. Her dönem yapılan bu planlar, "çalışmalara kimlerin katılabileceği, kime, nasıl, ne zaman ve hangi yolla başvurulabileceği, çalışmalar ve faaliyetlerde uyulması gereken kurallar"ı içeren bir talimatname ile birlikte hapishanedeki tüm oda ve koşullara dağıtılır. Tutulduğun hapishanenin öğrenimle ilgili çalışmalarını öğrenmek için bu programı ve bu konudaki talimatnameyi edinmek için hapishane idaresine talepte bulunabilirsin.

- Eğitim ve öğretim faaliyetleri ile sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlere katılmak istiyorsan hapishane idaresine bir dilekçe yazarak başvurmak zorundasın. Bu konudaki başvurunun bir ikinci müdür, öğretmen, güvenlik ve gözetim servisinde görev yapan bir infaz ve koruma başmemuru ile eğitim ve öğretim servisinde görevli personelden oluşan bir ekip tarafından değerlendirilip karara bağlanacaktır. Bu ekip katılımcıları belledikten sonra listeyi onay için İdare ve Gözlem Kurulu'na gönderecektir. Nihai katılımcılar bu kurulun onayından sonra belli olur.

İdare ve Gözlem Kurulu

Bu kurulun kimlerden oluştuğu Tüzük'ün 34. Maddesinde, görev ve yetkileri ise 40. Maddesinde anlatılmaktadır. 34. Madde şöyledir:

(1) İdare ve Gözlem Kurulu, kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevliden oluşur.

(2) Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması halinde, kurul mevcut olanlarla oluşturulur.

Yetişkin 1. ve 2. Kademe Eğitimi Başarı Kursları

- 65 yaşından küçüksen, okuma yazma bilmiyorsan veya yetişkin 2. kademe eğitimi başarı belgen yoksa, sağlık durumun da elveriyorsa hapishane idaresinin açacağı yetişkin 1. ve 2. Kademe eğitimi başarı kurslarına gitme hakkın bulunmaktadır.

- Hapishane idaresi, hapishanede okuma yazma bilmeyen bir tek mahpus olsa dahi Yetişkin 1. Kademe eğitimi okuma yazma kursunu; yetişkin 2. Kademe eğitimi başarı belgesi olmayan en az 5 mahpus olması durumunda da Yetişkin 2. Kademe Eğitimi Kursu'nu açmakla yükümlüdür. Bunu hapishane idaresinden talep edebilirsiniz.

- Bu kurslar, eğer hapishanede kadrolu öğretmen varsa bu öğretmen tarafından, eğer yoksa il veya ilçe halk eğitim müdürlükleri tarafından görevlendirilen öğretmenler tarafından açılacak ve yürütülecektir. Kurs- ta kullanılacak kitaplar ise Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ücretsiz olarak temin edilecektir.

Açık Öğretim Ortaokulu

- Yetişkin 2. Kademe Kursu'nu başarıyla tamamlayıp başarı belgesi aldıysan, ilkokulu bitirdiysen, ortaokul 1, 2, 3. veya ilköğretim okulu 6, 7, 8. sınıflardan ayrıldıysan, ortaokulu dışarıdan bitirme sınavlarına kayıtlıyken terk ettiysen Açık Öğretim Ortaokulu'na (AÖÖ) başvurma hakkın bulunmaktadır. Hapishane idaresi seni bu başvuruyu nasıl yapacağını ve okula nasıl devam edeceğini konusunda bilgilendirmekle yükümlüdür.

- Eğer 12-18 yaşları arasında bir çocuk mahpusan, tutulduğun hapishanede (burası çocuk hapishanesi olsun olmasın fark etmez) öğrenime devam etme hakkın bulunmaktadır.

Eğer, eğitimevlerinden birinde tutulan ve öğrenimine devam eden bir çocuk mahpusan, 18 yaşını doldurduktan sonra da öğrenimini tamamlayabilmen için 21 yaşına kadar eğitimevinde kalmaya izin verilebilir.

- Ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekteyken tutuklanan veya hüküm giyen bir öğrenciysen, serbest bırakıldıktan sonraki 7 iş günü içinde hapishanede tutulduğuna dair bir belgeyi okul yönetimine sunarsan hapishanede tutulduğun süre “özürlü devamsızlık” olarak değerlendirilecektir. Eğer bu hapishanede tutulduğun süre iki dönemi aşarsa, öğrenim hakkını kullanmamış sayılırsın. Okuluna sunacağın bu belgeyi, serbest bırakılırken, hapishane idaresi düzenleyip sana vermekle yükümlüdür. Serbest bırakılırken bu belgeyi hapishane idaresinden talep edebilirsin.

- Ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekteyken tutuklanan veya hüküm giyen bir öğrenciysen sınavlarına hapishane dışında okulunda mı yoksa hapishanede mi gireceğine hapishane idaresi karar verir. Genellikle “teorik sınavlar” hapishanede, “uygulamalı meslek dersleri sınavları” ise okullarında yapılır.

Sınavlarına girme hakkının yanı sıra, “devamsızlık sebebiyle başarısız duruma düşmemiş ve iki dönem notu/puanı” almış olman durumunda

“ders kesiminden 5 iş günü sonra yapılacak olan ortalama yükseltme sınavına” girme hakkına da sahipsin.

- Eğitimevlerinde, çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında ve kapalı ceza infaz kurumlarının çocuk bölümlerinde tutulan ve öğrenimine devam eden bir mahpusun, sevk işlemlerin, hangi nedenle olursa olsun, sınav tarihlerinden en az 15 gün önce yapılmak zorundadır. Eğer bu mümkün değilse, sevk işlemlerin tüm sınavların bittikten sonra yerine getirilmelidir.

Açık Öğretim Lisesi

- Ortaokul veya ilköğretim mezunuysan ya da lise 1, 2, 3. sınıflardan ayrılan bir mahpusun Açık Öğretim Lisesi'ne (AÖL) başvuru hakkın bulunmaktadır. Hapishane idaresi seni bu başvuruyu nasıl yapacağın ve okula nasıl devam edeceğin konusunda bilgilendirmekle yükümlüdür.

- Açık Öğretim Ortaokulu'nda hapishanede sana sunulan her türlü hizmet ücretsizdir. Açık Öğretim Lisesi'nde ise senden diploma gideri dışında ücret talep edilemez. Senden herhangi bir şekilde ücret talep edilirse Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukuların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge'nin B bölümünün 2. Maddesi gereği bu hizmetlerin ücretsiz olduğunu belirtebilirsin.

- Açık Öğretim Ortaokulu ve Açık Öğretim Lisesi'ne kayıt olabilmem için hapishanenin bulunduğu il veya ilçedeki halk eğitim müdürlüğüne başvuru yapman gerekmektedir. Bu işlemleri senin yakınlarından birisi yapabilir. Ancak yakınların yapamıyorsa hapishane idaresi tarafından görevlendirilecek bir personel bu başvuruyu senin adına yapmakla yükümlüdür.

- Hapishane idaresi, sen Açık Öğretim Ortaokulu ve Açık Öğretim Lisesi'ne kayıt olduktan sonra sınavlara girmeni sağlayacak düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür. Bulduğun hapishanede sınava gire-

bileceğin gibi, sınav için, geçici süreyle bir başka hapisaneye de sevk edilebilirsin.

Açık Öğretim Fakültesi

- Açık Öğretim Fakültesi (AÖF) öğrencisiyken tutuklandıysan, hapisaneye götürüldüğünde AÖF öğrencisi olduğunu bildirip, sınavlara girmenin sağlanmasını talep etmelisin. Hapishane idaresi, gerekli formları doldurarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne bildirmekle yükümlüdür. Genel Müdürlük, Açık Öğretim Fakültesi Dekanlığı'na bilgi vererek sınavlara girmeni sağlamakla yükümlüdür.

- Hapishanedeyken AÖF'yi kazandıysan kayıt işlemlerini bir yakının yapabilir, eğer yakınların bu işlemi yapamıyorsa, hapishane idaresi kayıt işlemlerini yapmakla yükümlüdür (Eğer hapishanenin kendisinde sınav merkezi varsa bir personeli görevlendirecek, eğer kendisinde sınav merkezi bulunmuyorsa sınav merkezi bulunan hapisaneye bilgi verip oradan bir personel görevlendirilmesini sağlayarak kayıt işlemlerini yerine getirecektir).

- AÖF'ye kayıtlıysan, hapisanede tutulduğun süre içerisinde, hapisanede sınavlara girme hakkın bulunmaktadır. Hapishane idaresi, AÖF Dekanlığı ile işbirliği içerisinde hapisaneye sınav komisyonları gelmesini sağlamakla yükümlüdür.

DİKKAT!

AÖF Dekanlığı sınava 21 günden az süre kaldığında yapılan sınav bildirimlerini kabul etmemektedir. Bu nedenle hapishane idaresine zamanında başvurunu yapmalı ve başvurunu takip etmelisin.

- Eğer sınav merkezi olan bir hapisanede tutuluyorsan, hapishane müdürünün, AÖF ile ilgili her konuda doğrudan il sınav yöneticisi ile işbirliği yapma hakkı bulunmaktadır.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ve Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Yapılan Sınavlar

- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenen ÖSS, YDS, KPSS ve benzeri sınavlar, sınav merkezleri olan hapishanelerde yapılır.

- ÖSYM veya MEB tarafından düzenlenen sınavlardan birisine girmek istiyorsan sınava başvurunu yakınların yapabilir. Sınav başvurunu yakınların yapamıyorsa hapishane idaresi tarafından görevlendirilen bir personel bu başvuruyu yapmakla yükümlüdür (Sadece il merkezlerine başvuru yapılıyorsa, tutulduğun hapishane idaresi sınav merkezi olan hapishaneye bilgi vererek gerekli belgileri göndermeli ve başvuru bu hapishane tarafından yapılmalıdır).

- Sınavların başvuru tarihleri hapishane öğretmeni, öğretmen yoksa da eğitimden sorumlu personel tarafından takip edilmek zorundadır.

- Sınavlar, sınav merkezlerindeki hapishanelere gelen sınav komisyonları tarafından yapılır. Bu nedenle, sınavlara katılacak mahpuslara ilişkin T.C. kimlik numarası, adı soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihine ilişkin bilgileri içeren liste, bu hapishanelerin idaresi tarafından, sınavdan en az 20 gün önce Genel Müdürlükte olacak şekilde gönderilir. Eğer hapishaneye yeni getirilen bir mahpussan, sınavdan önceki son iş gününe kadar Genel Müdürlüğe bildirim yapılabilir.

Yüksek Öğretime Devam Etmek

- Herhangi bir yüksek öğretim kurumuna (üniversite, fakülte, teknik veya meslek yüksek okulu) devam ederken tutuklandıysan veya hüküm giydiysen ya da hapishaneyken üniversite sınavını kazandıysan, okulunun kabul etmesi durumunda, kapalı hapishanedeyken dış güvenlik görevlisi (jandarma) eşliğinde, açık hapishanelerde ise iç güvenlik görevlisi (infaz koruma memuru) nezaretinde ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına katılma hakkın vardır.

- Herhangi bir yüksek öğretim kurumuna (üniversite, fakülte, teknik veya meslek yüksek okulu) devam ederken tutuklandıysan veya hüküm giydiysen ya da hapisaneyken üniversite sınavını kazandıysan, eğer talep ediyorsan ve okulun da kabul ediyorsa, kayıt dondurma işlemi yapabilirsin. Kayıt dondurma işleminin yapılabilmesi için hapisane idaresine başvuruda bulunman gerekir. Bu işlemi hapisane idaresi aracılığıyla yapabilirsin.

- Sınava gireceksen, hapisane idaresi, sınava gireceğin yere sevk edilebilmen için, gerekli süreyi de dikkate alarak, sınavdan en az 10 gün önce akademik takvim, öğrenci belgen ve sınava girme talebini içeren dilekçeni bir üst yazıyla Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü'nün Eğitim Birimi'ne fakslamakla yükümlüdür.

- Açık hapisanede tutulan bir mahpusun ve üniversite sınavı sonunda kurumla aynı büyükşehir belediyesi veya belediye sınırları içinde olan herhangi bir yüksek öğretim kurumunda okuma hakkını kazandıysan, okulunun da kabul etmesi halinde, okuluna devam etme ve özgün eğitimden yararlanma (okul çatısı altında öğrenim görme) hakkın bulunmaktadır.

Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler adlı genelge gereği açık hapisanelerde tutulan mahpusların okullarına devam ederken uyulması gereken kurallar şunlardır:

a. Okullarından alınan akademik takvim, ders ve sınav programına göre okula gitmeleri sağlanacak, bunun dışındaki süreleri öğrenci kurumda geçirecektir. Bu nedenle her hafta öğrencilerin okullarından devam veya devamsızlık durumunu gösteren belge alınarak kontrol edilecektir.

b. Okula gidiş ve gelişlerinin sorumluluğu ile her türlü masrafları öğrencilere ait olup, belirlenmiş saatlerde çıkışları ve girişleri takip edilecektir.

c. Öğrencinin rapor ve izin dışında devamsızlık yapmasına müsaade edilmeyecektir.

d. Öğrencinin, yaz tatili ile ara tatillerde, gerekli görülmesi halinde işyurdu çalışmalarına katılmaları sağlanacaktır.

- Uzaktan eğitime katılman gerekiyorsa, hapishane personeli nezaretinde internetten yararlanma hakkın bulunmaktadır.

Öğrenim Hakkına Dair Ayrıntılar:

- Bulduğun hapishanede sınav merkezi olmadığı için, sınav nedeniyle sınav merkezi olan bir başka hapishaneye gönderiliyorsan;

- Eğer kapalı bir hapishanede tutuluyorsan dış güvenlik görevlisi (jandarma), açık hapishanede tutuluyorsan sivil giyimli bir infaz koruma memuru nezaret edecektir.
- Sınavdan en az iki saat önce sınava katılacağın hapishaneye götürülmen gerekmektedir.
- Sınavdan sonra, bekletilmeden, tutulduğun hapishaneye geri götürülürsün.

- Kayıt ve sınav harçlarını, yol masraflarını ödeyemeyecek durumdaysan, il veya ilçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvuruda bulunabilirsin. Yol masrafları için vakıf yardımcı olamıyorsa, bu masraflar, hapishane Eğitim Kurulu kararıyla hapishanenin olanaklarıyla karşılanabilir. Hapishane idaresi, emanet para faizinden veya hapishanenin olanaklarından bu masrafı karşılayabilir. Bunun için hapishaneden talepte bulunmalısın.

- Sevk ve nakil tarihin sınav tarihine yakınsa, toplu sevk, açık hapishaneye ayrılma ve kendi isteğinle nakil hallerinde, sevk ve nakil sınavlarından sonra yapılır. AÖO, AÖL sınavları ve ÖSYM ve MEB tarafından yapılan diğer sınavlara 1 hafta, AÖF sınavlarına 21 gün, iş ve meslek kursları ile Yetişkin 1. ve 2. Kademe Eğitimi Başarı kursu sonu sınavlarına 1 ay kala sevk yapılamaz. Eğer disiplin, duruşma, hastalık, güvenlik ve zorunlu nedenlerle nakil yapmak gerekiyorsa sevk yapılır ve aynı gün Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

- Eğer sınav tarihinden önce tahliye edildiyse, sınav giriş belgeni tahli-

ye edilirken hapisane idaresinden talep etmelisin. Bu belgeyle, belgede yazan sınav merkezine gidebilir ve sınava girebilirsin.

- Sınav sonuçları açıklanmış ancak sonuç belgeleri hapisaneye ulaşmamışsa, hapisane idaresinden, internetten bu sonuçları öğrenerek sana vermesini talep edebilirsin.

- Öğrenci olduğun halde hapisane idaresi Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne zamanında bilgi vermeyerek ve sınavlara katılmanı sağlayacak girişimlerde bulunmayarak seni mağdur etmişse, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne başvuru yaparak sorumlular hakkında adli ve idari işlem yapılmasını isteyebilirsin.

- Tüzük gereği, “eğitim ve öğretimle ilgili araç ve gereçleri sağlayamayan hükümlülere, bu araç ve gereçler kurum tarafından sağlanır.” Yani öğrenimine devam ederken ihtiyaç duyduğun ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle alamadığın araç ve gereçleri hapisane idaresinden talep edebilirsin.

- Kanun gereği, eğer yükseköğrenim öğrencisiysen ve hakkında, “Kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle işlenen suçlarda ise beş yıl veya daha az süreli hapis cezaları” isteniyorsa, cezanın infazı başlamadan veya hakkında hüküm verildikten sonra kendin teslim olmuşsan (Kanun'da “çağrı üzerine gelen hükümlü” deniyor) yükseköğrenimini bitirebilmek için her defasında bir yılı geçmemek üzere en fazla iki kez, yani toplamda en fazla iki sene cezanın infazının ertelenmesini isteyebilirsin. Bu erteleme kararı için ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvuru yapman gerekir. Erteleme kararı Cumhuriyet Başsavcılığı'nın kararı ile alınmaktadır. Ancak Kanun bu erteleme kararını aşağıdakiler için uygulanmayacağını söylemektedir:

“a) Terör suçları, örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar,

b) Mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmasına karar verilenler,

c) Disiplin veya tazyik hapsine mahkûm olanlar” (Kanun, madde 17).

- Öğrenimine devam eden bir mahpusun, ders kitaplarının denetime tabi olmaksızın sana verilmesi hakkına sahipsin.

- Kanun, “eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde” ve “denetim altında” internetten yararlanma hakkı tanımaktadır. Öğrenim gören bir öğrenciyse ve derslerin için gerekli olduğunu düşünüyorsan, bilgisayar kullanma talebinde bulunabilirsin. Bilgisayarı kendi koğuşunda ya da odanda değil, “kurum yönetimince belirlenen yerlerde” kullanabilirsin. Yasalar bu hakkın “tehlikeli halde bulunan veya örgüt mensubu hükümlüler bakımından” kısıtlanabileceğini söylemektedir.

- Öğrenim nedeniyle başka bir hapisaneye nakil talep etme hakkın bulunmaktadır. Örneğin hapisanede tutuluyorken üniversiteyi kazandıysan ve üniversite idaresi sana sınavlara girme hakkı tanıdıysa üniversitenin bulunduğu ildeki bir hapisaneye nakil talep edebilirsin.

Kanun, nakil talep edebilmen için aşağıdaki koşulları şart koşturmaktadır:

(1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

a) Gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri,

b) Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri (Çocuk hükümlüler için bu koşul geçerli değildir),

c) Koşullu salıverilmelerine beş aydan az süre kalmamış olması,

d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması,

e) İstekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,

f) Mahkûmiyet sürelerine uygun, hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,

g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması, gerekir.

- Tutulduğun hapisshanede öğrenim hayatına ilişkin bir sorunla karşılaştığında veya bir soru sormak istediğinde doğrudan hapisshanenin “Eğitim ve Öğretim Servisi”ne dilekçe yazabilirsin.

Eğitim ve Öğretim Servisi

Hapishanelerdeki öğrenim hizmetleri ile kültürel etkinlikleri ve kütüphane çalışmalarını bu servis yürütür.

Bu servislerde hapishanelerdeki öğretmen ve kütüphaneci yer alır.

Kurum öğretmenin görevlerinden bazıları şunlardır:

a) Hükümlülerin eğitim ve öğretimleri ile manevî kalkınmalarını sağlar, örgün ve yaygın eğitime devam eden hükümlülerin okul kayıtları, sınava giriş işlemleri, sevk hâlinde okul kayıtlarının nakledilmesi gibi eğitim ve öğretimleri için gerekli her türlü işlemleri yürütür ve konu hakkında bilgilendirme yapar,

e) Öğretmen, okuma yazma bilmeyen hükümlülere, okuma yazma öğretilmesinden sorumludur. Herhangi bir sebeple öğrenme güçlüğü görülenler, öğretmen tarafından kurum en üst amirine bildirilir. Kurum en üst amiri ve öğretmen bunların okuma yazma öğrenmeleri için gereken önlemleri alır,

f) Öğretmen, kurumda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edenlerin isimlerini, başladıkları tarihi, hangi sınıfa devam ettiklerini, başlangıçtaki öğrenim düzeylerini, eğitim ve öğretimde gösterdikleri ilerlemeyi, başarısını, devam sürelerini, sınıf yükselmelerini, davranış notlarını, gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili bölümüne kaydeder.

- Hapishane idaresi, “olanaklar elverdiği ölçüde, eğitim ve öğretimle ilgili özel kurslar” veya AÖO, AÖL, ÖSS, AÖF gibi sınavlara hazırlanmak, başarı oranlarını arttırmak ve bu tür sınavlarda gerekli olan bilgiyi ve motivasyonu sağlamak için hazırlık kursları açabilir ve bu amaçla, “Milli Eğitim Bakanlığı, diğer bakanlıklar ile kamu ve özel kuruluşlarla” işbirliği yapabilir. Bu nedenle, ihtiyaç duyduğun özel kurslar için hapishane idaresinden talepte bulunabilirsin.

10. Kütüphane ve Kitaplıktan Yararlanma Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 61, 62 ve 88. Maddeler

CGTİHT: 86, 87 ve 132. Maddeler

Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi

CGTİHK'nın 61. Maddesine ve Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 5. maddesine göre, mahpusların kullanımı için, müdürü olan her hapisanede kütüphane, diğer hapisanelerde ise kitaplık olmak zorundadır.

- Kütüphane ve kitaplığa konulacak yayınların belirlenmesi,

İlgili yönerge gereği kuruma alınacak, kütüphane ve kitaplıkta yer alacak süreli ve süresiz yayınlara "Eğitim Kurulu" karar verir.

Eğitim Kurulu, kendisine ulaşan bir yayını kontrol eder ve uygun bulunan yayınlar kütüphane veya kitaplığa konulurken uygun görülmeyenler "gereğinin takdir edilmesi için" Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilir.

Eğitim Kurulu'nun incelemesinden muaf olarak direk kütüphane ve kitaplığa konulabilecek kitaplar da vardır: "Resmi kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce

yasaklanmamış olması koşuluyla Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkarılan gazete, kitap ve basılı yayınlar incelenmeksizin kitaplık ve kütüphanelere konulur." Bu nedenle mahpuslar üniversitelerden, meslek kuruluşlarından, vakıflardan ve "kamu yararına çalışan dernek" statüsü tanınan derneklerden süreli veya süresiz yayın talep ederek, bu yayınların denetime tabi tutulmadan kütüphane veya kitaplığa konulmalarını isteme hakları vardır.

Kütüphane ve kitaplıkta yer alacak yayınlar birkaç yolla temin edilebilir:

Satın alma, diğer bakanlıklara bağlı kütüphane ve kitaplıklardan ödünç alma, mahpusların bağışları, dışarıdaki kişi, kurum ve kuruluşların bağışları.

Kurumun kendisinin satın alacağı kitaplar için ilgili yönerge gereği mahpusların talepleri de dikkate alınmalıdır. Bu nedenle istediğiniz bir yayın olduğunda bir dilekçe ile Eğitim Kurulu'na başvurabilirsiniz.

- Kütüphane ve kitaplıktan yararlanma

CGTİHK'nın 88. Maddesine göre mahpuslar "çalışma saatleri dışında ve belirlenecek düzene göre" kütüphaneden yararlanabilirler. Ancak ilgili yönerge bu hakkı, mahpusların kütüphaneyi ve kitaplığı kullanması olarak değil, buralardan kitap talep etme şeklinde düzenlemektedir. Yönergenin 27. Maddesine göre, "İdare ve Gözlem Kurulu'nun kararıyla, iyi hal gösteren hükümlü ve tutuklular, kütüphanede bulunan yayınları okumak, araştırma yapmak veya etüt çalışmalarında bulunmak üzere, kütüphaneden yararlanabilirler." Kütüphanede kaç kişinin aynı anda çalışabileceği de yine idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenmektedir.

Mahpuslar ilgili yasa ve yönetmelikten yola çıkarak:

1- Kütüphaneyi ve kitaplığı kullanmak veya kütüphanede çalışmak için başvuruda bulunabilirler.

2- Ceza veya tutukevi personelinden kitap listesini görmeyi talep edebilirler.

3- Kitap listesinden istedikleri kitabı talep etmek için ceza veya tutukevi personelinin kendilerine verdikleri “Yayın İsteme Formu”nu doldurmak zorundadırlar.

4- Kütüphane veya kitaplıktan aldığı kitabı 15 gün boyunca (15 günün sonunda başvurup bu süreyi uzatmak mümkündür) koğuş veya odasında tutabilirler.

Kütüphane veya kitaplıktan aynı anda kaç kitap talep edilebileceğini Eğitim Kurulu belirlemektedir. Tutuklu ve hükümlüler hapisane personeline sorarak bu konuda bilgi alabilirler.

YAYIN İSTEME FORMU

Yayının Adı	Yayının Yazarı	Basım Tarihi	Okuyucuya Teslim Edildiği Tarih
.....	.....	.....	.....

Teslim Eden Memurun
Adı-Soyadı, Unvanı
imzası

.....

Teslim Alan Hükümlü, Tutuklu
veya Personelin Adı Soyadı
Oda veya Koğuşu
imzası

.....

Okunduktan Sonra Teslim Eden
Hükümlü – Tutuklu veya
Personelin Adı Soyadı,
Unvanı ve imzası

.....

Okunduktan Sonra Teslim Alan
Memurun Adı Soyadı,
Unvanı ve imzası

.....

11. Süreli ve Süresiz Yayınlardan Yararlanma Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 62. Madde

CGTİHT: 87. Madde

Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi

“Süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkı” derken bir mahpusun istediği gazete, dergi, broşür veya kitaba ulaşabilme hakkı anlaşılmalıdır.

CGTİHK'nın 62. Maddesi, “süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkı”nın çerçevesini belirler. Bu kanuna göre:

- (1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.
- (2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz.
- (3) Kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.

Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 10. Maddesi ise yayınların "Eğitim Kurulu" tarafından inceleneceğini belirtmektedir.

Kanun ve yönergenin yukarıda dile getirilen maddelerine göre bir mahpusun hangi gazeteyi, dergiyi veya kitabı alabileceğine o hapislinenin "Eğitim Kurulu" karar vermektedir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki hakların vardır:

- 1- İstedığın gazete, dergi veya kitabı hapisane idaresinden talep edebilirsin.
- 2- Eğitim Kurulu'nun gazete, dergi veya kitabı "kurum güvenliğini tehlikeye düşüreceği veya müstecen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsadığı" gerekçeleriyle sana vermeme kararı alması durumunda bu karara itiraz edebilirsin.

12. Din ve Vicdan Özgürlüğü Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 70. Madde ile 2, 69 ve 72. Maddeler

CGTİHT: 93. Madde ile 4, 30 ve 92. Maddeler

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik: 29 ve 31. Maddeler

Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge: H Maddesi

Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı Arasında Tutuklu ve Hükümlülerin Dinî ve Ahlâkî Gelişmelerini Sağlamaya Yönelik İşbirliği Protokolü

Hapishanelerde din ve vicdan özgürlüğü hakkın bulunmaktadır ve bu hakkın kanun ile koruma altına alınmıştır. Din ve vicdan özgürlüğü hakkın şu hakları kapsamaktadır (Kanun, madde 70 ve Tüzük, madde 93):

1- Mensup olduğun dinin ibadetlerini yapma hakkın vardır. Ancak Kanun, ibadetlerini yaparken “düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek” olmanı şart koşmaktadır.

2- İbadet ederken kullandığın ve dini yaşamın bakımından zorunlu olan kitapları ve eserleri dışarıdan getirtme ve yanında tutma hakkın vardır.

3- Mensubu olduğun dinin görevlilerince ziyaret edilme ve onlarla iletişim kurma hakkın vardır. Ancak Kanun, bu ziyaret ve iletişime “kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek” koşulunu getirmiştir.

Din ve vicdan özgürlüğü hakkına dair ayrıntılar:

- Kanun ve Tüzük, mensubu olduğun dinin görevlilerince ziyaret edilebileceğini söylemektedir. Bu ziyaretin nasıl gerçekleşeceği ise, Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'te anlatılmaktadır. Bu yönetmelik gereği Türkiyeli mahpusların din görevlilerince ziyareti, Adalet Bakanlığı'nın iznine bağlanmıştır (Yönetmelik, madde 26). Ancak, Yönetmelik, "resmi veya dini bayram günleriyle özel günlerde, Cumhuriyet Başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet Savcısı'nın onayı ve refakatiyle, il veya ilçe resmî protokolüne dahil kurum ve kuruluşlar ile iyileştirme programlarına yararı olabilecek sivil toplum örgütlerinin temsilcilerine" ziyaret izni verilebileceğini de belirtmektedir (Yönetmelik, madde 26).

Yabancı Mahpusların Din Görevlilerince Ziyareti

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik gereği, bir yabancı mahpusun, din görevlisince ziyaret edilebilmesi Adalet Bakanlığı'nın iznine tabidir (Yönetmelik, madde 29 ve 31). Bu iznin verilebilmesi için, ziyareti gerçekleştirecek din görevlisinin konsolosluk personeli olması veya Türkiye Cumhuriyeti'nin yetkili makamları tarafından faaliyetleri kabul edilmiş olan dinlerin resmi temsilcileri ve din adamları olması gerekmektedir.

- Dini bayramlarda, dışarıdan gönderilen bir hediyeyi kabul etme hakkın bulunmaktadır. Kanun ve Tüzük, bu hediyein "kurum güvenliği için tehlikeli" olmamasını şart koşmaktadır (Kanun, madde 69; Tüzük, madde 92).

- Yemeklerinin senin dini ve kültürel gereklerine uygun olmasını talep etme hakkın bulunmaktadır (Kanun, madde 72).

DİKKAT!

Kanun ve Tüzük gereği:

- Hapishanelerdeki kurallar mahpusların ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, milli veya sosyal köken ve siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

- Kurum personeli, bütün hükümlü ve yakınlarına dil, din, mezhep, ırk, renk, cinsiyet ve düşünce ayrımı gözetmeksizin eşit işlem yapmak zorundadır.

Yani sana mensubu olduğun din nedeniyle ayrımcılık yapılması ve eşit davranılmaması kanunen suçtur.

13. Oy Kullanma Hakkı

İlgili Mevzuat

Anayasa: 67. Madde

TCK: 53. Madde

CGTİHT: 57. Madde

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun: 7. Madde

Yüksek Seçim Kurulu Kararı, Karar No: 590, 31.12.2013, Resmi Gazete Sayı: 28868

- Mahkeme tarafından, kasten işlediğin bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmişsen, seçme ve seçilme ehliyetinden ve diğer siyasi hakları kullanmaktan yoksun bırakılırsın. Hapis cezanın infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamazsın.

- Eğer,

- Tutukluysan, hakkında henüz hüküm verilmemişse,
- Taksirli suçlardan hüküm giyen bir mahpusun,
- Mahkûmiyet hükmün kesinleşmiş ancak henüz hapishaneye alınmamışsan,
- Hapishaneden koşullu olarak salıverilmişsen,
- Mahkemece uzun süreli cezanın ertelenmesine karar verilmişse ve bu nedenle hapishanede değilsen,

oy kullanma hakkın vardır.

Taksirli Suç

Türk Ceza Kanunu'nun 22. Maddesinde "taksir" anlatılmaktadır:

(1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmeyebilir; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarısından altıda birine kadar indirilebilir.

Tutukluysan veya taksirli suçlardan hüküm giymiş bir mahpusun seçimlerde oy kullanabilmek için "Tutuklu Seçmen Listesi"nde adının olması lazım. Seçmen kütüğüne kayıt yaptırmak senin sorumluluğundadır.

Tutuklu Seçmen Listesi'ne adını yazdırabilmek için dışarıdaki adresine gelmiş olan seçmen bilgi kağıdını veya hapishane yönetimi aracılığıyla ilgili ilçe seçim kurulu başkanlığından seçmen kütüğüne kayıtlı olduğuna ilişkin aldığın belgeyi sunabilir ve kayıt yaptırabilirsin. Eğer oy kullanacağın hapishanede seçmen listesinde kaydın varsa ayrıca herhangi bir belge sunmana gerek yoktur.

DİKKAT!

Oy kullanabilmek için "Tutuklu Seçmen Listesi"ne kayıt yaptırman gerekmektedir. Bu kaydı yaptırmazsan oy kullanamazsın.

14. Mazeret İzni Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHK: 93, 94 ve 44, 46. Maddeler

CGTİHT: 138, 139, 140, 141 ve 142. Maddeler

TCK: 292 ve 293. Maddeler

Hükümlü ve Tutuklulara Yakınlarının Ölümü veya Hastalığı Nedeniyle Verilebilecek Mazeret İzinlerine Dair Yönetmelik

Eğer ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü bir mahpus değilsen ve hapis-hane idaresi, hapis-hane dışına çıkarılmanın güvenlik bakımından sakınca oluşturmayacağına karar vermişse “mazeret izni”; yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu haricinde bir infaz kurumunda tutuluyorsan da “mazeret izni”, “özel izin” veya “iş arama izni” alabilirsin. İzinde geçireceğin süreler hükümlülükte geçmiş sayılacaktır.

Mazeret İzni

- Hükümlülük sürenin beşte birini iyi halle geçirmişsen, isteğin üzerine, aşağıdaki hallerde ve koşullarda, yol dışında 10 güne kadar mazeret izni alabilirsin:

- Ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır hastalık hallerinin veya depresyon, su baskını, yangın

gibi felaketler nedeniyle zarara uğradıklarının belgelendirilmesi koşuluyla mazeret izni: Hapishanenin en üst amirinin görüşü, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın önerisi ve Adalet Bakanlığı'nın onayı gerekmektedir.

- Ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümü nedeniyle mazeret izni: Hapishanenin en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın onayı gerekmektedir.

- Gidilecek mesafe göz önünde bulundurularak gidiş geliş için toplam dört günü geçmemek üzere yol izni verilecektir.

- Yüksek güvenli hapse tutulsa dahi, hapishanenin “İdare ve Gözlem Kurulu” tarafından “tehlikeli hükümlü” olarak sınıflandırılmamışsa ve güvenlik bakımından sakınca oluşturmadığına karar verilirse dış güvenlik görevlisinin (jandarma) refakatinde bulunma şartıyla, Cumhuriyet Başsavcısı'nın onayıyla aşağıdaki hallerde izin almak için başvuru hakkı vardır:

(Ağırlaştırılmış müebbet hükmünün infazı halinde aşağıda sıralanan izinler alınamayacaktır.)

- İkinci derece dahil kan veya kayın hısımlarından birinin ya da eşinin ölümü nedeniyle cenazeye katılma için yol süresi dışında iki güne kadar izin alabilirsiniz.
- Sağlık Kurulu raporu ile belgelendirme şartıyla ana, baba, eş, kardeş, çocuğunun ile eşinin anne veya babasından birinin yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır hastalık hallerinin bulunması nedeniyle bunlardan her biri için bir defaya mahsus olmak üzere hasta ziyareti amacıyla yol süresi dışında bir güne kadar izin alabilirsiniz.

Bu izinleri alabilmek için hapishanenin bağlı bulunduğu Cumhuriyet Başsavcılığı'na dilekçe yazarak başvuru yapmalısınız. Bu dilekçeye yakınlarının ölümünü veya hastalığını ispat edebilmek için, bunları gösteren belgeleri de eklemen gerekmektedir.

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın izin vermesi halinde, izin süresi içinde gece hapisane dışında konaklaman gerekiyorsa, kendi evinde, eşinin evinde, senin veya eşinin annesine, babasına, kardeşine, çocuğuna, torununa, büyükbabasına veya büyükannesine ait evde, güvenli görülen başka bir yerde ya da gidilen yerde bulunan bir kapalı hapisanede kalmana karar verilebilir. Nerede kalacağına, "güvenlik hususu değerlendirilmek" ve "gerekli güvenlik tedbirleri alınmak" suretiyle, gidilen yerin valisi karar verecektir.

Yakınlarının hastalığı veya ölümü nedeniyle yurtdışına çıkmaya izin verilmemektedir. Bu izin sadece yurtiçinde geçerlidir.

Tehlikeli Hükümlü

Tüzük'ün 76. Maddesi "tehlikeli hükümlü"yü şöyle anlatır:

"Suçun nitelik ve işleniş şekline göre, toplum için ciddi bir tehlike oluşturan veya kurumun güvenlik ve düzenini ihlal edebileceği konusunda delil veya ciddi emareler olan hükümlüler tehlikeli hükümlü sayılır."

Kimin "tehlikeli hükümlü" olduğuna, hapisanenin "İdare ve Gözlem Kurulu" karar verir.

Cumhuriyet Başsavcılığı, "mazeret izni" verirken aşağıdaki hususları göz önünde bulunduracaktır:

- a) Gidilecek yerin yol ve hava şartlarının uygun olması,
- b) İznini geçireceğin yere gitmende sakınca olup olmadığına ilişkin, gideceğin yerde bulunan kolluk görevlilerine tahkikat yaptırılması,
- c) Hasta olduğu belirttiğin kişi ile aradaki yakınlık derecesinin nüfus idaresinden alınacak kayıt ile belgelendirilmesi,
- d) Hastalığı belgeleyen resmi raporun, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekim tarafından imzalanmış olması,

- e) Ölüm ve ölen kişiyle yakınlığının resmi belge ile tespit edilmiş olması,
- f) Deprem, su baskını, yangın gibi felaketler nedeniyle verilecek mazeret izinlerinde söz konusu mazeretin, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, ilgili kuruluşlardan araştırması yaptırılarak tespit edilmiş olması.

Cenazeye katılma izni

- Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü değilsen, yüksek güvenlikli hapisanede tutulsan dahi, hapisanenin “İdare ve Gözlem Kurulu” tarafından “tehlikeli hükümlü” olarak sınıflandırılmamışsan ve “güvenlik bakımından sakınca oluşturmaması koşuluyla”,

İkinci derece dahil kan veya kayın hısımlarından birinin ya da eşinin ölümü halinde, Cumhuriyet Başsavcısı'nın onayıyla yol süresi hariç iki güne kadar cenazeye katılmak için izin alma hakkın vardır.

- Annen, baban, eşin, kardeşin veya çocuğun yaşamını yitirmişse aşağıdaki şartlar senin için söz konusuysa hapisanede geçirdiğin süreye bakılmaksızın cenazelerine katılma hakkın bulunmaktadır:

- Cenaze hapisane ile aynı il sınırları içinde olmalıdır.
- Hapisanenin “İdare ve Gözlem Kurulu” tarafından “tehlikeli hükümlü” olarak sınıflandırılmamış olman gereklidir.
- Anne, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümünü ve onlara yakınlığını belgelemen gerekir.

Eğer bu üç şart senin için geçerliyse hapisane idaresi aracılığıyla Cumhuriyet Başsavcılığı'na bir dilekçe yazarak talepte bulunabilirsin. Cumhuriyet Başsavcısı, dış güvenlik görevlisinin (jandarma) refakatinde cenazeye katılmana izin verebilir.

- Tutukluysan, soruşturmanın veya kovuşturmanın selameti ve güvenlik bakımından sakınca oluşturmaması koşuluyla; ikinci derece dahil kan

veya kayın hısımlarından birinin ya da eşinin ölümü halinde, soruşturma evresinde soruşturmayı yapan Cumhuriyet Savcısı, kovuşturma evresinde ilgili hâkim veya mahkeme tarafından yol süresi hariç iki güne kadar cenazeye katılmak amacıyla izin alma hakkın vardır.

- İzin sırasında gece konakladığın ev, ceza infaz kurumu veya diğer yerlerde geçirdiğin tüm süreler izin süresine dahildir. Kapalı ceza infaz kurumunda bulunuyorsan dış güvenlik görevlisi (jandarma) refakatinde; açık ceza infaz kurumunda ya da çocuk eğitimevinde bulunuyorsan refakatçi olmadan izne çıkabilirsin.

Hastalık nedeniyle mazeret izni

- Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü değilsen, yüksek güvenlikli hapisanede tutulsan dahi, hapisanenin “İdare ve Gözlem Kurulu” tarafından “tehlikeli hükümlü” olarak sınıflandırılmamışsan ve “güvenlik bakımından sakınca oluşturmaması koşuluyla”,

Ana, baba, eş, kardeş, çocuk ile eşinin anne veya babasının yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır bir hastalığı bulunduğunu sağlık kurulu raporu ile belgelendirmen durumunda, Cumhuriyet Başsavcısı'nın onayıyla her bir yakının için bir defaya mahsus olmak üzere, yol süresi hariç bir güne kadar hasta ziyareti için izin alabilirsin.

- Tutukluysan, soruşturmanın veya kovuşturmanın selameti ve güvenlik bakımından sakınca oluşturmaması koşuluyla; ana, baba, eş, kardeş, çocuğunuz ile eşinizin anne veya babasının yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır bir hastalığı bulunduğunu sağlık kurulu raporu ile belgelendirmen durumunda, soruşturma evresinde soruşturmayı yapan Cumhuriyet Savcısı, kovuşturma evresinde ilgili hâkim veya mahkeme tarafından her bir yakının için bir defaya mahsus olmak üzere, yol süresi hariç bir güne kadar hasta ziyareti için izin alabilirsin.

- İzin sırasında gece konakladığın ev, ceza infaz kurumu veya diğer yerlerde geçirdiğin tüm süreler izin süresine dahildir.

Mazeret izni hakkına dair ayrıntılar

- Mazeret iznini kullanırken, kapalı hapisyanede tutuluyorsan dış güvenlik görevlileri (jandarma) sana refakat eder, açık hapisyanede veya çocuk eğitimevinde tutuluyorsan refakatçi olmadan bu izni kullanabilirsin.

- Sana refakat eden dış güvenlik yetkilisinin bilgi vermesi ve talebi halinde izne gideceğin yerdeki kolluk birimleri tarafından cenaze merasiminin yapılacağı veya konaklanacak yerde ya da talep edilen bir başka yerde gerekli güvenlik tedbirleri alınabilir.

- İzin süresince konaklayacağın yerin içi ve çevresi de dahil olmak üzere alınacak güvenlik tedbirlerinin nasıl olacağı, görevlendirilecek personelin sayısı ve giyeceği kıyafetler, sana kelepçe takılıp takılmayacağı, dış güvenlik yetkilisi (jandarma yetkilisi) tarafından kararlaştırılır.

- İzin süresince dış güvenlik görevlileri, seni gözetimi ve yakın kontrolü altında tutacak, yanında duracaktır.

- Mazeret iznini kullanırken, yol giderlerini ve harcırahı senin ödemen gerekmektedir. Yol giderleri, seni götürecektir aracın ve eğer varsa bu araca refakat eden diğer araçların benzin parası; harcırah ise senin ve sana refakat eden dış güvenlik görevlilerinin yiyecek ve eğer varsa konaklama parasıdır.

- İzin sırasında suç işleme, kurallara aykırı davranış ya da firar teşebbüsünde bulunma halinde, dış güvenlik yetkilisinin kararı ve sorumluluğunda en yakın kapalı hapisyaneye veya "güvenli görülen başka bir yere" konulursun.

- Konakladığın yerde senin için ya da güvenlik görevlileri yönünden kontrolü mümkün olmayan güvenlik riski oluşması halinde, dış güvenlik yetkilisinin kararı ve sorumluluğunda, en yakın hapisyaneye veya "güvenli görülen başka bir yere" götürülürsün.

- Çocuk yaşta olman durumunda, iznin geçirileceği ilin valiliği tarafından pedagog, psikolog veya sosyal hizmet uzmanı görevlendirilebilecektir.

- Mazeret izni başvurun Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından uygun görülmeyebilir. Bu durumda Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurunun neden reddettiğini, gerekçesiyle birlikte sana bildirmek zorundadır.

Özel İzin

- Aşağıdaki hallerde “özel izin” kullanabilirsin:

- Açık hapisanede tutuluyorsan
- Çocuk eğitimevinde tutuluyorsan
- Açık hapisanede tutulmaya hak kazanmış olmana rağmen nakledileceğin kurumun kapasitesi ve/veya yaşın ve sağlığın gibi nedenlerle açık hapisaneye sevk edilmediysen.

Hapishanenin en üst amirinin (varsa birinci müdürünün) önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın onayı ile yılda en çok 3 kez olmak üzere her defasında yol hariç 3 güne kadar izin hakkın bulunmaktadır.

- Özel izne ayrılırken, hapishane idaresi tarafından sana bir “izin belgesi” verilir. Bu belge, izni geçireceğin yerin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından onaylanır.

- Özel izin kullandığın sırada iç ve dış güvenlik görevlileri (infaz koruma memurları ve jandarma) sana refakat etmezler.

- Özel izin kullanırken gideceğin mesafe dikkate alınarak 3 günlük izin haricinde gidiş geliş için toplam 4 günü geçmeyecek şekilde yol izni verilir.

İş Arama İzni

- Hapishanede hükümlülük sürenin en az altı ayını kesintisiz geçirmişsen ve koşullu salıverilmene bir ay kalmışsa hapishanenin en üst amirinin (varsa birinci müdür) önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın onayı ile çalışma günleri içinde sekiz saate kadar "iş arama izni" hakkın bulunmaktadır.

Bu hakkını kullanmak için bir dilekçeyle hapishane idaresine başvuruda bulunabilirsin.

- "İş arama izni"nin süresi tutulmakta olduğun hapishanenin bulunduğu il sınırları içinde kalan işyerleri ve yardım kuruluşları ile görüşme süresi göz önüne alınarak belirlenir.

- Bu izni kullanırken, dış güvenlik görevlileri (jandarma) sana refakat etmez.

İzinden Dönmezsen veya Geç Dönersen Ne Olur?

- İzinden dönmezsen veya iki günden fazla bir süre geçtikten sonra dönersen, Türk Ceza Kanunu gereği firar etmiş sayılabilirsin ve hakkında 6 aydan 6 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açılabilir.

- İzin sırasında firar ettiysen, bir daha izin kullanamazsın.

- İzin süreni aşman halinde hapishane idaresi tarafından hakkında disiplin soruşturması başlatılabilir ve disiplin cezası verilebilir. İzin süresini mazeretsiz olarak 2 gün aşarsan, hücreye koyma cezası uygulanabilir.

- Eğer bir çocuk mahpussan ve mazeretsiz olarak izinden dönmek gereken zamandan geç dönmüşsen, "izin ertelenmesi" adı verilen disiplin cezası uygulanabilir ve izinlerin 60 güne kadar ertelenebilir.

DİKKAT!

Hastalık veya zorunlu bir nedenle dönüşün imkânsız hale gel-diyse, elindeki izin belgesiyle bulunduğu yerdeki Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurman gerekir. Başvurunun ardından, geçici olarak, o yerdeki hapishaneye konulursun. Böylece firar etmiş sa-yılmazsın ve hakkında dava açılıp, hapishanede disiplin soruştur-ması başlatılmaz.

Hastalığının tedavisinin tamamlanması veya zorunlu nedenin orta-dan kalkması durumunda, eğer dış güvenlik görevlisi nezaretinde izne ayrılmışsan yine dış güvenlik görevlisi nezaretinde, aksi taktir-de serbest olarak izne ayrıldığın kuruma gönderilirsin.

İzne gidiş gelişin sırasında yolda bir zorunlu neden doğmuşsa da yine elindeki izin kağıdıyla birlikte bulunduğu yerin Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurman gerekir.

İzin Süresince Uyman İstenen Kurallar

- Alkollü içecek veya uyuşturucu madde kullanmamak.
- Güvenlik riski teşkil edebilecek veya “hükümlü ve tutuklu sıfatıyla bağdaşmayacak” davranışlarda bulunmamak. (Bu “güvenlik riskine” ve “hükümlü ve tutuklu sıfatıyla bağdaşmayacak” davranışların neler oldu-ğuna, dış güvenlik yetkilisi karar verecektir.)
- Taziye amacı dışında telefon görüşmesi yapamaz ve diğer iletişim ara-çlarını kullanamazsın.
- Medya kuruluşlarına yazılı veya sözlü açıklama yapamazsın.

15. Hapishane Dışında Etkinliklere Katılma Hakkı

İlgili Mevzuat

CGTİHT: 109. Madde

- Açık hapishanede veya çocuk eğitimevinde tutulan bir mahpusun, hapishane dışında bazı etkinliklere katılmak için talepte bulunabilirsin. Bu etkinlikler şunlardır:

- a) Kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlenmesi ve temizlik faaliyetleri,
- b) Doğal afet sonrası yardım faaliyetleri,
- c) Tiyatro, konser veya benzeri sosyal ve kültürel çalışmalar,
- d) Spor karşılaşmaları.

Katılmak için talepte bulunduğun bu etkinlikler hapishanenin bulunduğu belediye veya büyükşehir belediyesi sınırları içindeyse hapishanenin İdare ve Gözlem Kurulu, eğer bu sınırların dışındaysa Adalet Bakanlığı izin vermektedir.

C- KANUN YOLLARINA BAŞVURMA

İlgili Mevzuat

İnfaz Hâkimliği Kanunu: 5. Madde

Ceza Muhakemesi Kanunu: 260, 261, 262, 263, 264, 265 ve 266.
Maddeler

Hapishanede bulunduğun süre içerisinde kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile kullanabileceğin haklara erişimin engellendiğinde, sırasıyla,

1. İnfaz Hâkimliği'ne
  2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne (eğer birden fazla ise 2 numaralı Ağır Ceza Mahkemesi'ne)
  3. Anayasa Mahkemesi'ne
  4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne
- başvuru hakkına sahipsin.

1. İnfaz Hâkimliği'ne Başvuru

- Tutulduğun hapisanede senin hakkında yapılan işlemler veya hapisanenin işleyişine dair herhangi bir şikâyetin olduğunda, yapılan işlemlerin ve işleyişin kanun, tüzük, yönetmelik veya genelgelere aykırı olduğunu düşünüyorsan infaz hâkimliğine başvurma hakkın vardır.

- Hakkında yapılan işlemlere veya hapisanede meydana gelen bir olaya dair şikâyetini bu işlem ve olayı öğrendiğin tarihten itibaren 15 gün içinde ve bu işlemin yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde, infaz hâkimliğine başvurarak yapabilirsin.- Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapabileceği gibi, Cumhuriyet Başsavcılığı veya hapisane müdürü aracılığıyla da yapılabilir. İnfaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir. Sözlü olarak yapılan şikâyetler ise , tutanağa bağlanır ve bir örneği şikâyeti yapan kişiye verilir.

DİKKAT!

Şikâyet başvurun, yukarıda yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddedecektir. İnfaz hâkimi, bu halde, şikâyet başvurusu başka bir yargı merciinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir.

İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri

Şikâyet konun infaz hâkimliğinin görev alanına girmediğinde, başvurun infaz hâkimliği tarafından reddedileceği için, infaz hâkimliklerinin görevlerini bilmen önem taşımaktadır. Şikâyetinin konusu aşağıdaki alanlara giriyorsa, başvuru yapabilirsiniz:

İnfaz Hâkimliği Kanunu'na göre infaz hâkimliklerinin görevleri

MADDE 4. – İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır :

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.
  2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahlieleri; tutukluların sevk ve tahlieleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.
  3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.
  4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.
  5. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.
- Kanunlarda başka bir yargı merciine bırakılan konulara ilişkin hükümler saklıdır.

İnfaz Hâkimliği'ne yazılacak dilekçenin örnek formu:

İnfaz Hâkimliğine

Konu: .....

GEREKÇE

Gereğini arz ederim.

T.C. Kimlik No: .....

..... Hapishanesi

Tarih

(İsim)

(İmza)

İnfaz Hâkimliği'ne yazılmış örnek bir dilekçe:

..... İnfaz Hâkimliğine

....

KONU : 6253 sayılı Kanunun 3. maddesi 2. fıkrası gereğince doğrudan
acı cezaevine ayrılma talebi

GEREKÇE

.../.../2013 tarihinde Savcılığa taahhüdü ihlal suçlamasıyla yakalanıp
tarafıma belirlenen acık ceza infaz kurumuna teslim olmam için 10 günlük
süre verilmiştir. Süresi içinde teslim olamadım.

28399 sayılı Adalet Bakanlığının Acık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılma
Yönetmeliği 9/4. maddesinde, 10 günlük süre içinde, EK-1'de yer alan
belgedeki şartları içeren çağrıya uymayan veya belirlenen acık kuruma teslim
olmayan hükümlüler hakkında 5275 sayılı Kanunun 19/1. maddesi uyarınca
yakalama emri çıkarılır ve yakalandıklarında kapalı kuruma alınarak hakla-
rında 6. maddede hükümlerine göre işlem yapılır denmektedir. Ancak bu düzenleme
6352 sayılı Kanunun geçici 3. maddesine aykırıdır. 6352 sayılı Kanunun geçici
3. maddesinde kimlerin doğrudan Acık Ceza İnfaz Kurumuna ayrılacağı
düzenlenmiştir. Yönetmelik maddesi ile Kanun maddesi arasında çelişki vardır.

Doğrudan acık ceza infaz kurumuna kimlerin gönderileceği kanunen belirlenir
iken, bu hakkın yönetmelikle "teslim olması" gerekçesi ile kaldırılması hukuka
aykırıdır. Esas alınması ve uygulanması gereken, ilgili Kanun maddesidir.

Bu nedenle acık ceza infaz kurumuna doğrudan ayrılabilmem için gerekli
işlemlerin yapılmasını arz ve talep ederim.

T.C. Kimlik No:

Bayrampaşa Hapishanesi

..../..../2013

Eren İkinci

~~~~~

- Şikâyet başvurusu, hapisane idaresi tarafından yapılan ve şikâyete neden olan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz. Örneğin, sana verilen bir disiplin cezasına itiraz ediyorsan, bu itirazın disiplin cezasını durdurmaz. Ancak infaz hâkimi, “giderilmesi güç veya imkânsız sonuçların doğması ve işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda” işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir. Bu nedenle eğer şikâyetine konu olan işlem veya faaliyetin “giderilmesi güç veya imkânsız sonuçlar” doğuracağını düşünüyorsan şikâyet başvurunda bunu belirtmelisin ve işlem veya faaliyetin durdurulmasını açıkça istemelisin.

- Şikâyet başvurun üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir. Ancak infaz hâkimi, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca hapisane ile ilgili Cumhuriyet Savcısı'nın da yazılı görüşünü alır.

- Hakkında verilen bir disiplin cezasına itiraz etmişsen, infaz hâkimi, savunmanı aldıktan ve eğer toplanmasını talep ettiğin deliller varsa bunları toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. Savunmanı, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatınla birlikte veya avukatın aracılığıyla yapabilirsin. İnfaz hâkimi gerekli görürse, savunmanı ceza infaz kurumunda da alabilir.

- İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

- İnfaz hâkimliğinin aldığı kararın yerinde olmadığını düşünüyorsan, bu karara ilişkin olarak Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz başvurusu yapabilirsin.

2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne Başvuru

- İnfaz hâkiminin kararlarına karşı kararın sana tebliğinden (yani bildirilmesinden, açıklanmasından) itibaren **bir hafta içinde** itiraz etme hakkın vardır.
- İnfaz hâkiminin karına itirazını, infaz hâkimliğinin kurulduğu yerdeki Ağır Ceza Mahkemesi'ne, Ağır Ceza Mahkemesi'nin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı dairesine yapman gerekir.
- İtirazını, hapisane idaresine yapabilirsin. Hapishanedeyken, alınan kararlara karşı nasıl itiraz edebileceğin Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 263. Maddesinde anlatılmaktadır.

Tutuklunun kanun yollarına başvurması

Madde 263 – (1) Tutuklu bulunan şüpheli veya sanık, zabıt kâtibine veya tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürüne beyanda bulunmak suretiyle veya bu hususta bir dilekçe vererek kanun yollarına başvurabilir.

(2) Zabıt kâtibine başvuru hâlinde, kanun yollarına başvuru beyanı veya dilekçesi ilgili deftere kaydedildikten sonra bu hususları belirten bir tutanak düzenlenerek tutuklu bulunan şüpheli veya sanığa bir örneği verilir.

(3) Kurum müdürüne başvuru hâlinde ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapılarak, tutanak ve dilekçe derhâl ilgili mahkemeye gönderilir. Zabıt kâtibi başvuruyu ilgili deftere kaydeder.

(4) Zabıt kâtibi veya kurum müdürü tarafından ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapıldığı zaman kanun yolları için bu Kanunda belirlenen süreler kesilmiş sayılır.

İnfaz hâkimliği kararlarına karşı, bu kanunda da belirtildiği gibi, hapishane müdürüne sözlü olarak veya dilekçe yazarak itiraz edebilirsin. Eğer hapishane müdürüne sözlü olarak başvuru yaptıysan, hapishane idaresi bir söylediklerini içeren bir tutanak tutup, bu tutanağın bir örneğini de sana vermek eğer dilekçe yazarak başvuru yaptıysan bu dilekçeni itirazını yaptığın mahkemeye göndermek zorundadır.

DİKKAT!

İtirazını, karar sana tebliğ edildikten sonraki 7 gün içinde yapman gerektiğinden, hapishane müdürüne sözlü veya yazılı başvuru yaptığında, başvurunun zaman geçirmeden işleme koyulduğunu takip etmek için işlem numarasını ve tarihini öğrenmeyi talep edebilirsin.

Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılacak dilekçenin örnek formu:

----- Ağır Ceza Mahkemesine

Konu: -----

GEREKÇE:

Gereğini arz ederim.

T.C. Kimlik No: -----

----- Hapishanesi

Tarih

(İsim)

(İmza)

Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılmış örnek bir dilekçe:

2. Ağır Ceza Mahkemesine

TEKİRDAĞ

Konu: Tekirdağ İnfaz Hakimliğinin, tarafıma .../.../... tarihinde tebliğ edilen, .../.../... tarihli, .../...-... sayılı kararına itiraz

GEREKÇE

İnfaz Hakimliğinin kararında dayanak gösterilen Tüzüğün 88/2-n. maddesi 5275 sayılı Kanunun 2. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi .... maddesine aykırıdır.

Gereğini arz ederim.

T.C. Kimlik No: - - - -

Bayrampaşa Hapishanesi

.../.../...

Eren İkinci

- İnfaz hâkimliği kararlarına karşı, senin yerine yasal temsilcin veya eşin de kararın sana tebliğinden itibaren 7 gün içinde, Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz edebilirler.

- Ağır Ceza Mahkemesi'nin, infaz hâkimliği kararlarına itiraz başvuruları sonucunda verdiği kararlar nihai karardır. Ağır Ceza Mahkemelerinin bu kararlarını yerinde bulmuyorsan, bu kararlar için Anayasa Mahkemesi'ne itiraz başvurusu yapabilirsin.

3. Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru

- Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını kullanabilmen için öncelikle başvuruya konu edeceğin ve ihlale yol açtığını ileri sürdüğün işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörölmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamını bireysel başvuru yapmadan önce tüketmiş olman gerekir. Yani Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapabilmen için öncesinde İnfaz hâkimliği kararlarına karşı Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurmuş olman ve burada karar alınması gerekir. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararları, idari ve yargısal başvuruları tükettiğın anlamına gelir.

- Bireysel başvuru hakkı, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiğı iddiasıyla yapılabilir. (Bu hak ve özgürlüklerin başlıcaları; yaşam hakkı, işkence yasağı, kölelik ve zorla çalıştırma yasağı, özgürlük ve güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı, düşünce, din ve vicdan özgürlüğü, ifade özgürlüğüdür.)

- Bireysel başvuruyu, başvuru yollarının tüketildiğı tarihten; başvuru yolu öngörölmemişse ihlalin öğrenildiğı tarihten itibaren 30 gün içinde yapman gerekir. Haklı bir mazeret nedeniyle 30 gün içinde başvuramadıysan, mazeretinin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvuru yapabilirsin. Mahkeme, öncelikle mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek talebini kabul veya reddeder.

- Bireysel başvuruyu, doğrudan sen yapabilirsin veya senin adına avukatın da yapabilir.

- Başvuru dilekçesinde senin ve avukatının kimlik ve adres bilgilerini, işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle ihlal edildiği ileri sürülen hak ve özgürlüğün ve dayanılan Anayasa hükümlerini, ihlal gerekçelerini, başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamaları, başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarih ile varsa uğranılan zararı belirtmen gerekir.

- Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmek için bir "başvuru harcı" adı verilen bir parayı ödemen gerekir.

Eğer uzun süredir hapiste tutuluyorsan ve maddi imkânın başvuru harcını ödemeye imkân vermiyorsa, başvuruya maddi imkânlarının el vermediği için başvuru harcını ödeyemediğini belirten bir dilekçe ekleyerek harcı yatırmayabilirsin.

- Başvuru dilekçesine ek olarak, dayanılan deliller ile ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem veya kararların aslı ya da örneğini ve harcın ödendiğine dair belgeyi eklemen gerekir.

Anayasa Mahkemesi'ne yazılmış örnek bir dilekçe:

T.C.

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

ANKARA

Anayasa Mahkemesi Başkanlığınızda, Tetirdağ 2. Ağır Ceza Mahkemesinin vermiş olduğu ... /... /.... tarihli, Değişik İş No: ... /... sayılı kararı yerinde bulmadığımdan dolayı karar aleyhine bireysel başvuru hakkımı kullanmak istiyorum. Ancak uzun yıllardan beri mahkum olduğumdan dolayı ekonomik durumum başvuru harcını yatıramam için uygun bulunmamaktadır.

Başvurumun, konuyla ilgili Kanun gereği adli destek fonundan karşılanmasını talep ediyorum.

Konu hakkında gerekli duyarlılığın gösterilip talebimin karşılanmasını arz ederim.

Adres: .... Hapishanesi

... /... /....

T.C. Kimlik No: ...

Eren İkinci

~~~~~

T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesine göre hazırlanmıştır.

BİREYSEL BAŞVURU FORMU**I- KİŞİSEL BİLGİLER****A- GERÇEK KİŞİLER İÇİN**

BAŞVURUCUNUN

1- T.C. KİMLİK NUMARASI :

2- ADI:

3 - SOYADI :

4- CİNSİYETİ: ERKEK : KADIN :

5- UYRUĞU :

6- MESLEĞİ :

GÜN AY YIL

7- DOĞUM YERİ VE TARİHİ :

/ /

8- YAZIŞMA ADRESİ:

9- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :

b- İŞ :

c- CEP :

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :

AVUKATININ

1- ADI:

2 - SOYADI :

3- YAZIŞMA ADRESİ:

4- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :

b- İŞ :

c- CEP :

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :

B- TÜZEL KİŞİLER İÇİN**BAŞVURUCUNUN**

1- UNVANI :

2- ADRESİ :

TEMSİLE YETKİLİ KİŞİNİN1- T.C. KİMLİK NUMARASI:

2- ADI:

3 - SOYADI :

4- UYRUĞU :

5- MESLEĞİ :

GÜN

AY

YIL

6- DOĞUM YERİ VE TARİHİ :

/ /

7- YAZIŞMA ADRESİ:

8- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :

b- İŞ :

c- CEP :

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :

AVUKATININ

1- ADI:

2 - SOYADI :

3- YAZIŞMA ADRESİ:

4- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :

b- İŞ :

c- CEP :

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :

II- AÇIKLAMALAR**A- Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:**

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 40 satırda 3.500 karakter girişı yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

B- Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 40 satırda 3.500 karakter girişi yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

C- Başvuru mazeret nedeniyle süresi içinde yapılamamışsa buna dair açıklamalar:**1- MAZERET NEDENİ :**

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 6 satırda 490 karakter girişi yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

2- MAZERETİN BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHİ

a- BAŞLANGIÇ TARİHİ : / /

b- BİTİŞ TARİHİ : / /

3- MAZERETE İLİŞKİN BELGELER :

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 7 satırda 575 karakter girişi yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

IV- DİĞER BİLGİLER

A- Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önünde devam eden bir başka başvurusu varsa numarası:

B- Başvurucunun kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebi ve bunun gerekçesi:

1-TALEBİ YOK :

2-TALEBİ VAR :

GEREKÇESİ :

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 6 satırda 490 karakter girişi yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

V- SONUÇ TALEPLERİ

AÇIKLAMA: Bu alana en fazla 13 satırda 1.130 karakter girişi yapılabilir. Elektronik olarak daha fazla veri girilerek kaydedilse dahi, belgenin belirtilen sınırı aşan kısmı için yazıcıdan çıktı alınması mümkün değildir. (Lütfen bu açıklamayı okuduktan sonra siliniz).

Bu başvuru formunda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu; formda belirtilen bilgilerde, adreslerimde veya başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde Mahkemeye bildireceğimi beyan ederim.

Başvurucu :**Temsilcisi/Avukatı :****Tarih :** / / **İmza :****EKLER**

- 1- Yetki belgesi veya vekâletname
  - 2- Başvuru harcımın ödendiğine dair belge
  - 3- Nüfus cüzdanı örneği, başvuru yabancı ise geçerli kimlik belgesi
  - 4- Tüzel kişilerde tüzel kişiliği temsile yetki belgesi
  - 5- Kesin karar ya da işlemin tebliğ belgesi
  - 6- Dayanılan belgelerin asılları ya da onaylı örnekleri
  - 7- Tazminat talebi varsa uğranılan zarar ve miktarı ile buna ilişkin belgeler
  - 8- Başvuru süresinde yapılamamışsa mazereti ispatlayan belgeler
- Başvurucu ihlal iddiasına dayanak gösterilen belgelere erişememişse bunun nedenleri ve gerekçeleri

4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Başvuru

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmak için iç hukuk yollarını tüketmiş olman ve kesin karar tarihinden itibaren 6 ay içinde Mahkemeye başvurman gerekir. Türkiye vatandaşları için AİHM'e başvurmak için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuş olman ve oradan karar çıkması gerekir, bu iç hukuk yollarını tüketmek anlamına gelmektedir.

- Başvurunun taşınması gereken unsurlar şunlardır:

1. Davacının ismi, doğum tarihi, uyruğu, cinsiyeti, mesleği ve adresi;
2. Varsa temsilcisinin isim, meslek ve adresi;
3. Davacının kendisine karşı açmış olduğu sözleşmeci taraf veya taraflar;
4. Olayların özet biçimde açıklaması;
5. Sözleşme'nin ihlal iddia veya iddiaları ve elverişli kanıtlar hakkında kısa bir açıklama;
6. Sözleşmenin 35/1 maddesinde belirtilen ve yukarıda anılan kabul koşullarına davacı tarafından uyulduğuna ilişkin kısa bir açıklama;
7. Dava konusu ve ana çizgileriyle davacının Sözleşme'nin 41. Maddesine göre yapacağı haklı giderim istemi;

8. Uygun bütün belgelerin ve özellikle dava konusuna ilişkin yargı kararları ve benzeri örnekleri.

- İmzasız başvurular kabul edilmemektedir. Ancak, kimliğinin açıklanmasını istemiyorsan başvuru sahibi olarak bunu belirtmeli ve niçin kimliğinin gizli tutulmasını istediğini haklı gerekçelerle göstermelisin. Daire başkanı gerekçeleri haklı bulduğu takdirde başvuru sahibinin isminin gizli tutulmasına karar verebilir.

- Mahkemeye yapılan başvuruda kullanılan dilin önemi yoktur. Herkes kendi dilinde başvuru yapma hakkına sahiptir. Yani başvuru dilekçeni Türkçe olarak yazabilirsin. Ancak başvuru sonrası aşamalarda Mahkemenin resmi dilleri olan İngilizce ve Fransızca'dan birini seçerek yazışmaları bu dille yapman gerekmektedir.

- AİHM'e posta yoluyla veya avukatın üzerinden başvuru yapabilirsin.

- Başvurun kabul edilirse, başvurunun kabulünden sonraki süreçte, davan başladığında mahkemeden adli yardım talebinde bulunabilirsin ve bu kabul edilebilir

Bunun için aşağıdaki şartların oluşması gerekmektedir;

1- Adli yardımın yapılması davanın iyi yönetilmesi için gerekli olmalı.

2- Başvuru sahibi olarak yapmak zorunda olduğun giderleri kısmen veya tamamen karşılayacak yeterli imkânlarla sahip olmamalıdır.

Davaya bakan daire başkanı, bu iki durumun gerçekleştiğine kanaat getirdiği takdirde adli yardım kararı verilebilir. Adli yardım davanın büyük daire önüne götürülmesi halinde devam eder.

Ayrıca ülkemizde barolara adli yardımdan faydalanmak için başvuru yapılabilir ve baronun yapacağı araştırma sonrası gerekli şartların oluştuğu anlaşıldığı takdirde adli yardımdan faydalanabilirsin. Bunun için bulunduğun ildeki baroya başvurarak gerekli şartları öğrenebilirsin.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Başvuru Formu hakkında

Başvuru formu resmi ve hukuki bir belge olup hak ve yükümlülüklerinizi etkileyebilecek niteliktedir. Başvuru formunuzu, başvuru formunun doldurulmasına ilişkin açıklamaları dikkate alarak doldurunuz. Durumunuzu ilgilendiren tüm bölümleri doldurunuz ve başvurunuzla ilgili belgeleri başvuru formuna ekleyiniz.

TUR - 2014/1

Başvuru Formu

Hatırlatma: Başvuru formu eksiksiz olarak doldurulmadığı takdirde kabul edilmeyecektir (*Mahkeme İçtüzüğü Madde 47*). Özellikle, içtüzüğün 47. maddesinin 2. paragrafı a) bendine göre, 47. maddenin 1. paragrafı d), e) ve f) bentlerinde başvuru formundan istenen bilgilerin (*maddi olaylara dair açıklama, iddia edilen Sözleşme ihlalleri, başvuru formunun kabul edilebilirlik kriterlerini yerine getirdiğini gösteren açıklamalar*) Mahkeme'nin başvurunun niteliğini ve kapsamını başka bir belgeyi incelemeksizin belirlemesine yetecek düzeyde olması gerekmektedir.

Barkod etiketi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından gönderilmiş barkod etiketiniz varsa aşağıdaki kutucuğun içerisine bir adet barkod etiketi yapıştırınız.

Kayıt veya referans numarası

Mahkeme'nin tarafınıza bildirdiği bir kayıt veya referans numarası varsa bu numarayı aşağıda belirtiniz.

A. Başvurucu (Gerçek kişi)

Bu bölüm, gerçek kişiler tarafından yapılan bireysel başvurulara mahsustur. Başvurucu tüzel kişi ise B bölümüne geçiniz.

1. Soyadı

2. Adı

3. Doğum tarihi

G	G	A	A	Y	Y	Y	Y		

Örnek 27/09/2012

4. Uyuşu

5. Adresi

6. Telefon numarası (uluslararası kod ile birlikte)

7. Elektronik posta adresi (eğer varsa)

8. Cinsiyeti

- erkek
 kadın

B. Başvurucu (Tüzel kişi)

Bu bölüm, tüzel kişiler tarafından yapılan başvurulara mahsustur (şirket, sivil toplum örgütü, dernek veya diğer yasal kurum veya kuruluşlar).

9. Adı

10. Sicil numarası (eğer varsa)

11. Kurulma veya tescil tarihi (eğer varsa)

G	G	A	A	Y	Y	Y	Y		

Örnek 27/09/2012

12. Faaliyeti

13. Resmi adresi

14. Telefon numarası (uluslararası kod ile birlikte)

15. Elektronik posta adresi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi - Başvuru formu

2/11

C. Başvurucunun temsilcisi (veya temsilcileri)

Başvurucu temsil edilmiyorsa D bölümüne geçiniz.

Avukat olmayan temsilci/ tüzel kişi yetkilisi Avukat *değilseniz* ama bir başvurucuyu temsil ediyorsanız bu bölümü doldurunuz.

Başvurucuyu hangi yetkiye dayanarak temsil ettiğinizi veya aranızdaki ilişkiyi belirtiniz. Tüzel kişi temsilcisi olduğunuz takdirde resmi sıfatınızı belirtiniz.

16. Yetki/ilişki/resmi sıfat

17. Soyadı

18. Adı

19. Uyuğu

20. Adresi

21. Telefon numarası (uluslararası kod ile birlikte)

22. Faks numarası (uluslararası kod ile birlikte)

23. Elektronik posta adresi

AvukatBaşvurucuyu *avukat* sıfatı ile temsil ediyorsanız bu bölümü doldurunuz.

24. Soyadı

25. Adı

26. Uyuğu

27. Adresi

28. Telefon numarası (uluslararası kod ile birlikte)

29. Faks numarası (uluslararası kod ile birlikte)

30. Elektronik posta adresi

Yetki Belgesi

Başvurucu herhangi bir kişiyi aşağıdaki yetki belgesini doldurup imzalamak suretiyle temsilci olarak tayin edebilir (bkz. başvuru formunun doldurulmasına ilişkin açıklamalar).

Aşağıda imzası olan ben, yukarıda kimliği belirtilen kişi ya da kişilere beni Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde her türlü usul işlemimde Sözleşme'nin 34. maddesine göre yaptığım başvuruda temsil etme yetkisini veriyorum.

31. Başvurucunun imzası

32. Tarih

Örnek 27/09/2012

G G A A Y Y Y Y

D. Aleyhinde başvuru yapılan Devlet veya Devletler

33. Aleyhinde başvuru yapılan Devlet veya Devletlerin adını işaretleyiniz.

☐ ALB - Arnavutluk	☐ ITA - İtalya
☐ AND - Andorra	☐ LIE - Lihtenştayn
☐ ARM - Ermenistan	☐ LTU - Litvanya
☐ AUT - Avusturya	☐ LUX - Lüksemburg
☐ AZE - Azerbaycan	☐ LVA - Letonya
☐ BEL - Belçika	☐ MCO - Monako
☐ BGR - Bulgaristan	☐ MDA - Moldova Cumhuriyeti
☐ BIH - Bosna-Hersek	☐ MKD - "Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti"
☐ CHE - İsviçre	☐ MLT - Malta
☐ CYP - Kıbrıs	☐ MNE - Karadağ
☐ CZE - Çek Cumhuriyeti	☐ NLD - Hollanda
☐ DEU - Almanya	☐ NOR - Norveç
☐ DNK - Danimarka	☐ POL - Polonya
☐ ESP - İspanya	☐ PRT - Portekiz
☐ EST - Estonya	☐ ROU - Romanya
☐ FIN - Finlandiya	☐ RUS - Rusya Federasyonu
☐ FRA - Fransa	☐ SMR - San Marino
☐ GBR - Birleşik Krallık	☐ SRB - Sırbistan
☐ GEO - Gürcistan	☐ SVK - Slovakya Cumhuriyeti
☐ GRC - Yunanistan	☐ SVN - Slovenya
☐ HRV - Hırvatistan	☐ SWE - İsveç
☐ HUN - Macaristan	☐ TUR - Türkiye
☐ IRL - İrlanda	☐ UKR - Ukrayna
☐ ISL - İzlanda	

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi - Başvuru formu

4/11

Başvurunun konusu

Başvuruya konu olan olaylar, şikâyetler, iç hukuk yollarının tüketilmesi ve Sözleşmenin 35. maddesinin 1. paragrafında belirtilen altı aylık süre kuralına uygunluk ile ilgili tüm bilgiler başvuru formunun bu bölümünde belirtilmelidir (E, F ve G bölümleri) (Mahkeme İçtüzüğü madde 47 paragraf 2(a)). Başvurucu, bu bilgileri ayrıntılı açıklamalarını ekleyerek tamamlayabilir. İlave açıklamalar 20 sayfadan fazla olmamalıdır (bkz. Mahkeme İçtüzüğü madde 47 paragraf 2(b)). Başvuruyu destekleyici belgeler ve kararlar bu sayfa sayısı sınırlamasına tabi değildir.

E. Olayların anlatımı

34.

Bu bölüme gireceğiniz bilgilerin boyut sınırını aşmadığından emin olunuz ve bu amaçla lütfen metni gözden geçiriniz. İlave bilgi sunmak istediğiniz takdirde "başvuru formunun doldurulmasına ilişkin açıklamalar" başlıklı belgeyi inceleyiniz.

Olayların anlatımı (devam)

35.

Bu bölüme gireceğiniz bilgilerin boyut sınırını aşmadığından emin olunuz ve bu amaçla lütfen metni gözden geçirin. İlave bilgi sunmak istediğiniz takdirde "başvuru formunun doldurulmasına ilişkin açıklamalar" başlıklı belgeyi inceleyiniz.

Olayların anlatımı (devam)

36.

Bu bölüme gireceğiniz bilgilerin boyut sınırını aşmadığından emin olunuz ve bu amaçla lütfen metni gözden geçiriniz. İlave bilgi sunmak istediğiniz takdirde "başvuru formunun doldurulmasına ilişkin açıklamalar" başlıklı belgeyi inceleyiniz.

I. Başvuruya ek belgeler listesi

Bütün belgelerin *eksiksiz ve okunaklı* birer suretini başvuruya eklemelisiniz. Gönderdiğiniz belgeler tarafınıza iade edilmeyecektir. Bu nedenle belgelerin asıllarını değil yalnızca suretlerini göndermeniz yararınıza olacaktır.

Mahkemeye göndereceğiniz belgelerle ilgili aşağıdaki kurallara uymalısınız:

- Belgeleri tarih ve usul sırasına göre düzenleyiniz;
- Sayfaları sırasına göre numaralandırınız;
- Belgeleri birbirine tutturmak için, zımba, ataç, yapıştırıcı bant kullanmayınız.

45. Bu listede, gönderdiğiniz belgeleri tarih sırasına dizerek her belgenin çok kısa ve özlü bir tanımını yapınız.

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____
6.	_____
7.	_____
8.	_____
9.	_____
10.	_____
11.	_____
12.	_____
13.	_____
14.	_____
15.	_____
16.	_____
17.	_____
18.	_____
19.	_____
20.	_____
21.	_____
22.	_____
23.	_____
24.	_____
25.	_____

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi - Başvuru formu

11/11

Ek bilgi ve açıklamalar

Başvurunuzla ilgili başka bir açıklama yapmak istiyor musunuz?

46. Açıklamalar

Beyan ve imza

Başvuru formunda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu bilirim ve inancım dâhilinde beyan ederim.

47. Tarih

G	G	A	A	Y	Y	Y	Y

Örnek 27/09/2012

Aşağıdaki kısım başvuru ya da temsilcisi tarafından imzalanmalıdır.

48. İmza(lar) Başvurucu(lar) Temsilci(ler) – uygun seçeneği işaretleyiniz

Mahkeme'nin yazışmalarında muhatap olacak kişi hakkında bilgi Birden fazla başvuru veya temsilcinin bulunduğu başvurularda Mahkeme'nin yazışmalarında muhatap olacak yalnızca bir kişinin kimlik ve adresini belirtiniz.49. Başvurucunun kimlik ve adresi Temsilcinin kimlik ve adresi – uygun seçeneği işaretleyiniz

Usulüne uygun olarak doldurulmuş başvuru formu imzalandıktan sonra posta yoluyla aşağıdaki adrese gönderilmelidir:

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 STRASBOURG CEDEX
FRANCE

D- HAKLARIN İHLAL EDİLDİĞİNDE BAŞVURABİLECEĞİN KURUMLAR

Hapishanede haklarının ihlal edildiğini düşündüğünde, hak ihlallerine karşı ne yapacağını bilemediğinde, yardıma ve desteğe ihtiyacın olduğunda aşağıdaki kurumlara mektup yazabilir, durumundan onları haberdar edebilir ve yardım isteyebilirsiniz.

Hapishane/İnsan Hakları Kurumları

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği:

Adres: Kamer Hatun Mahallesi, Hamalbaşı Caddesi, Üstündağ İş Merkezi No:14/139 Galatasaray – Beyoğlu /İstanbul

Telefon: 0212 293 69 82

E-posta: info@cezaevindestk.org.tr

Dışarıda Deli Dalgalar İnisyatifi

Adres: Nihal Boyacıoğlu P.K. 27 Kadıköy/İstanbul

Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (ESHİD)

Adres: Kamer Hatun Mah. Hamalbaşı Cad. No: 22/9 Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 312) 293 63 77

E-posta: esihaklar@gmail.com

GÖRÜLMÜŞTÜR

Adres: Adil Okay P.K. 409 Merkez/Mersin

E-posta: gorulmustur@gmail.com

Helsinki Yurttaşlar Derneği:

Adres: Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No:39 Kat:3 Daire:10

Şişhane- Beyoğlu- İstanbul

Telefon: (0212) 292 68 42 - 43

E-posta: iletisim@hyd.org.tr

İnsan Hakları Derneği:

Adres: Necatibey Cad. No:82/11-12 (6.Kat) Demirtepe – Ankara,
06430, Türkiye

Telefon: (0312) 230 35 67-68-69, (0312) 230 17 07

E-posta: posta@ihd.org.tr

İnsan Hakları Gündemi Derneği:

Adres: Güniz Sok. No:38/8 06700 Kavaklıdere/ Ankara

Telefon: (0312) 428 06 10-11

E-posta: posta@rightsagenda.org.tr

İnsan Hakları Ortak Platformu:

Adres: Tunus Caddesi 87/8 Kavaklıdere Ankara 06680 Türkiye

Telefon:+90 312 468 84 60

E-posta:ihop@ihop.org.tr

Mahsus Mahal Derneği

Adres: Kocatepe Mah. Feridiye Cad. Çaylak Sok. No: 22-1 Beyoğlu
-İstanbul

Telefon: (0212) 254 98 99

E-posta: mahsusmahaldernegi@gmail.com

MAZLUMDER:

Adres: Mithatpaşa Caddesi No:62/4 Kızılay/Ankara

Telefon: +90 (0312) 418 1046, 0541 435 7795

E-posta: info@mazlumder.org.tr

Mültecilerle Dayanışma Derneği:

Adres: Anafartalar Cad. Salepçioğlu Vakıf İşhanı No:96/511 Kemeraltı 35250 İzmir

Telefon: 0232 483 54 21

E-posta: bilgi@multeci.org.tr

Ruh Sağlığında İnsan Hakları Girişimi (RUSİHAK)

Adres: Prof. Celal Öker Sok. No: 11/5 Harbiye Şişli İstanbul

Telefon: (0 212) 225 27 81

E-posta: rusihak@gmail.com

Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV)

Adres: Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok. Fikret Tuner İş Hanı No:39 K:3 Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 293 47 70-71

E-posta: tohav@mynet.com

Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri (TUHAD FED)

Adres: Kurt İsmail Paşa 8. Sokak Mem û Zîn Apt. Kat:2 No: 3 Yenışehir/Diyarbakır

Telefon: 0412 228 07 43

E-posta: tuhadfed@gmail.com

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV):

Adres: Mithatpaşa Caddesi No:49/11 6.Kat 06420 Kızılay/Ankara

Telefon: (0312) 310 66 36

E-posta: tihv@tihv.org.tr

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi:

Adres: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, Hamalbaşı Caddesi,
No:22 Dükkan 2-D2-D3-D4, Beyoğlu/İstanbul

Telefon: (0212) 361 62 17 ve 18, (0533) 392 15 41

E-posta: posta@amnesty.org.tr , info@amnesty.org.tr

Meslek Kuruluşları**Çağdaş Hukukçular Derneği:**

Adres: İlkiz Sokak No: 18/3 Sıhhiye/Ankara

Telefon: (0 312) 232 36 69

E-posta: chdgenelmerkez@gmail.com

Türk Tabipler Birliği:

Adres: GMK Bulvarı Ş. Daniş Tunalıgil Sok. No: 2/17-23 Maltepe
Ankara 06570

Telefon: (0 312) 231 31 79

E-posta: ttb@ttb.org.tr

Türkiye Barolar Birliği:

Adres: Oğuzlar Mahallesi Barış Manço Caddesi Av. Özdemir Özok
Sokak No:8 06650 Balgat - Ankara

Telefon: 0312 292 59 00

E-posta: barobirlik@barobirlik.org.tr

LGBTİ Hakları Alanında Çalışan Dernekler

İstanbul LGBTİ Dayanışma Derneği

Adres: Şehit Muhtar Mah. Atıf Yılmaz Cad. Öğüt Sk. 18/4

Telefon: (0 212) 252 10 88

E-posta: istanbulgbtt@gmail.com

Kaos GL

Adres: Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 29/12 Kızılay-Ankara

Telefon: (0 312) 230 03 58

E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org

Kırmızı Şemsiye

Adres: Konur 2 Sok. No 44/8 Çankaya, Ankara

Telefon: (0 312) 419 29 91

E-posta: kirmizisemsiye@kirmizisemsiye.org

Lambda İstanbul

Adres: Osmanağa Mah., Halitağa Cad., Şemsitap Sok. Yılmaz Palas
Ap. No:1 D:3 34714 Kadıköy, İstanbul

Telefon: 0549 490 90 71

E-posta: lambda@lambdaistanbul.org

Pembe Hayat

Adres: Ataç 1 Sokak No:3/8 Yenışehir-Ankara

Telefon: (0 312) 433 85 17

E-posta: bilgi@pembehayat.org

Siyah Pembe Üçgen

Adres: Alsancak Mah. 1479 Sok. No:14/6 Konak-İzmir

Telefon: (0 232) 464 44 59

E-posta: dernek@siyahpembe.org

SPoD – Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

Adres: Asmalı Mescit Mah. Kallavi Sok. No: 10/4 Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 292 48 02

E-posta:info@spod.org.tr

Trans Dayanışma Merkezi (T-DER)

Adres: Fevzi Çakmak 1 Sokak No:19 Daire:13 Kızılay-Ankara

Telefon: (0 312) 232 38 58

E-posta: transdanisma@gmail.com

Kadın Hakları Alanında Çalışan Dernekler

Gökkuşuğu Kadın Derneği

Adres: Şehit Muhtar Mah. Nane Sok. No: 17/5 Beyoğlu- İstanbul

Telefon: (0 212) 244 83 00

E-posta: gokkusagikadın@hotmail.com

İMECE Kadın Dayanışma Derneği

Adres: Doğan Araslı Bulvarı Örnek İş Merkezi Kat:1 No: 31 Esenyurt-İstanbul

Telefon: (0 212) 596 81 59

E-posta: info@kadinlarinimecesi.org

KADAV

Adres: Kemer Hatun Mahallesi, Hamalbaş Caddesi, No: 22 Kat:6 Daire:13, Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 251 58 50

E-posta: info@kadav-ist.org

Mor Çatı

Adres: Katip Çelebi Mah. Anadolu Sok. No: 23 D:7-8 Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 292 52 31-32

E-posta: morcati@morcati.org

Sosyalist Feminist Kolektif

Adres: Katip Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok. No: 20/3 Beyoğlu/İstanbul

Telefon: (0 212) 243 49 93

E-posta: sosyalistfeministkolektif@gmail.com

Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği

Adres: Büyükelçi Sok. No:20/6 Kavaklıdere- Ankara

Telefon: (0 312) 427 00 20

E-posta: info@ucansupurge.org.tr

Çocuk Hakları Alanında Çalışan Dernekler**Gündem Çocuk**

Adres: Kemer Hatun Mahallesi, Hamalbaşı Caddesi, No: 22 Kat:6

Daire:13, Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 251 58 50

E-posta: info@kadav-ist.org

ÖZGE-DER

Adres: Abidin Daver Sok. 25/1 06550 Ankara

Telefon: (0 312) 443 04 83

E-posta: ozgeder@ozgeder.org.tr

Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı

Adres: Rıhtım Cad. Yoğurtçu Şükrü Sok. No: 19 Kadıköy, İstanbul

Telefon: (0 216) 449 39 99

E-posta: tcyov@ttmail.com

Uluslararası Çocuk Merkezi

Adres: Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüs, Kütüphane Binası,
06800 Bilkent-Ankara

Telefon: (0 312) 290 23 66

E-posta: icc@icc.org.tr

Engelli Hakları Alanında Çalışan Dernekler**Altı Nokta Körler Derneği**

Adres: Erzurum Mah. Dumlupınar Cad. Geçim Sok. No: 21 Kur-
tuluş-Ankara

Telefon: (0 312) 363 77 46

E-posta: altinokta1950@gmail.com

Engelli Kadın Derneği (Ankara)

Adres: Sanlı İş Merkezi, Atatürk Bulvarı No:205/5 Kat: 5 Kızılay-
Çankaya

Telefon: (0 312) 362 31 50

E-posta: engellikadinderneği@gmail.com

Engelsiz Erişim Derneği

Adres: Murat Reis Mah. Çinili Mescit Sok. No:47/2 Üsküdar-İs-
tanbul

Telefon: (0 533) 343 36 08 – (0 532) 552 11 40

E-posta: mail@engelsizerisim.com

İstanbul Barosu Engelli Hakları Merkezi

Adres: Şahkulu Mah. Serdar-ı Ekrem Sok. No: 7 Beyoğlu-İstanbul

Telefon: (0 212) 251 63 25

E-posta: info@istanbulbarosu.org.tr

Özürlüler Vakfı

Adres: Balat Mah. Köprübaşı Hızır Çavuş Sok. No: 26 P.K. 34087
Fatih-İstanbul

Telefon: (0 212) 635 78 45

E-posta: info@ozurlulervakfi.org.tr

Şizofreni Dostları Derneği

Adres: La Martin Cad. No:23/4 Talimhane-İstanbul

Telefon: (0 212) 256 36 61

Türkiye Sakatlar Derneği

Adres: Ördek Kasap Mah. Gureba Hastanesi Cad. No:31 Kat:4 Fa-
tihan-İstanbul

Telefon: (0 212) 521 49 12

E-posta: info@tsd.org.tr

Umut Işığı Özürlü Çocukları Destekleme Derneği

Adres: Sarmaşık Sok. No: 19 İçerenköy-Ataşehir-İstanbul

Telefon: (0 216) 455 20 68

Sonsöz

Hapis cezası bir insanı özgürlüğünden mahrum bırakma cezasıdır. Devletler, mahkemeleri aracılığıyla hapis cezası verdikleri insanları, ceza infaz sistemleri yani hapishaneleri aracılığıyla dört duvar arasında tutarlar. Hapis cezası bundan ibarettir. Hapsedilen insanın özgürlüğü dışındaki temel haklarının neredeyse tamamı hala vardır. Bir insan hapsedilse dahi hala hakları vardır ve onu dört duvar arasında tutan devletin, mahpusun bu haklarını korumak, ona insan onuruna uygun bir yaşam sunmak sorumluluğu bulunmaktadır.

Bu el kitabı, hapishaneler ve akıl hastaneleri gibi kapalı kurumlarda insan hakları ihlallerinin daha yoğun yaşanabileceğinin bilgisi ve kaygısıyla; mahpuslara hapiste tutulmalarına rağmen var olan haklarını anlatmak, onları, hak ihlallerine karşı nereye, nasıl başvuracakları konusunda bilgilendirmek amacıyla kaleme alınmıştır. Umarız, çok sayıda mahpusa ulaşır ve haklarını koruyabilmenin araçlarından biri haline gelir.

CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ (CİSST)

AMAÇLARI

Türkiye’de hapishanelerin şartlarını uluslararası standartlara ulaştırmak için sivil toplumun katkısının mobilize edilmesi;

Hapishanelerin şeffaflaştırılması, sivil toplumla bağlarının güçlendirilmesi;

Mağdurların da durumunu dikkate alarak hapsedmeye alternatif, onarıcı, sosyal entegrasyonu teşvik eden yaptırımların uygulanmasına katkıda bulunulması, suçu önleyici çalışmaların yaygınlaştırılması ve bu sayede hapishanelerin kullanımının azaltılabilmesi için destek olunması;

Mahpusların haklarının ve özgürlüklerinin korunması, bu hak ve özgürlüklerin insan onuruyla ve evrensel değerlerle bağdaşır duruma gelebilmesinin sağlanması;

LGBTİ, engelli, yaşlı, yabancı uyruklu, kadın, çocuk, 0-6 yaş arası çocuklarıyla kalan anneler gibi “dezavantajlı”, “hassas”, “kırılgan” olarak da adlandırılan “özel ihtiyaçları olan” mahpus gruplarına ilişkin farkındalığın artırılması, bu mahpus gruplarının ihtiyaçlarının karşılanması için özel çalışmalar yürütülmesi;

Yazılı ve görsel medya ile sosyal medyanın ve internetin etkin kullanımını yoluyla hapishaneler konusunda farkındalık ve hassasiyet yaratılması;

Hapishanelere ilişkin uluslararası standartları içeren belge ve kaynakların Türkçeye çevrilerek basılmasının sağlanması ve bu yolla hapishaneler alanında çalışan kişi, kurum ve kuruluşlara kaynak yaratılması

İLKELERİ

Sözel, fiziksel ve psikolojik her türlü şiddeti reddeder;

Ceza İnfaz Sistemi ile ilgili sorunların toplumun sorunları olduğunu kabul eder ve toplumun bu konuda sorumluluk üstlenmesi gerektiğine inanır;

Tarafsızdır. Çalışma alanı, risk altındaki grupların, ayırım yapmaksızın tüm tutuklu, hükümlü ve tahliye sonrası desteğe ihtiyacı olan eski hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında çalışan personelin hak, sorun ve ihtiyaçlarını kapsar.

ÇALIŞMA METODLARI

Ceza İnfaz Sistemi'ndeki iyileştirme çalışmalarına destek vermek isteyen sivil toplum örgütleri (STÖ), meslek odaları, başka uzman kuruluş, uzman kişi ve gönüllülerden oluşan bir ağ oluşturarak Ceza İnfaz Sistemi iyileştirme çalışmalarına sivil toplum desteğini güçlendirmek, sistematikleştirmek ve kurumlar arası koordinasyonu sağlamak;

Ceza İnfaz Sistemi İle ilgili çalışmalar yürüten sivil toplum örgütleri için Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ile diyaloga öncülük etmek. Bu diyalog süresince gerektiğinde eleştiri ve alternatif çözüm önerileri getirmek;

Koordinasyonu güçlendirmek ve birbirlerini tamamlayıcı çalışmaların oluşturulmasına katkıda bulunmak amacı ile Ceza İnfaz Sistemi'yle ilgili çalışmalar yapan STÖ'lerin uyguladıkları bütün projeleri ve uygulayan STÖ'lerin iletişim bilgilerini içeren bir bilgi bankası oluşturmak ve bunu bütün ilgili kurumlar ile paylaşmak;

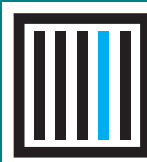
“Ceza İnfaz Sistemi” hakkında kamuoyunu bilgilendirmek ve bilinçlendirmek. Kamuoyuna bülten ve başka yayınlar ile ceza infaz reformu, insan hakları, uluslararası, ulusal ve yerel kurum ve derneklerin aktiviteleri hakkında tarafsız, doğru ve net bilgi iletmek. Bu konuda yazılı ve görsel medyanın farkındalığını arttırmak ve bilgilenmesini sağlamak;

Hapsetmenin birey üzerindeki olumsuz etkilerini göz önüne alarak, hükümlü ve tutukluların sosyal ve psikolojik entegrasyonunda toplumun önemli rolünü kabul ederek, hapsetmeye alternatif yaptırımların yaygınlaştırılması konusunda kamuoyu desteğini güçlendirmek;

Hapishanelerde uluslararası insan hakları standartlarının uygulanmasına katkıda bulunmak için değişik alanlarda STÖ eğitim programları ve araçları geliştirmek ve bu konularda eğitim verilmesini sağlamak;

Ceza İnfaz Sistemi alanında çalışan STÖ temsilcilerini, Ceza İnfaz Kurumları Genel Müdürlüğü’nü, hükümet temsilcilerini bir araya getiren ulusal, bölgesel, uluslararası konferans, seminer ve çalışma ziyaretleri düzenlemek. Bu sayede bilgi alışverişinin ve ileriye dönük planların oluşturulmasına katkıda bulunmak; Komşu ve diğer ülkelerde Ceza İnfaz Sistemleri’nde insan hakları standartlarının sağlanması için çalışan STÖ’ler ve diğer kurumlarla işbirliğini geliştirmek.

Bu el kitabı, hapishaneler ve akıl hastaneleri gibi kapalı kurumlarda insan hakları ihlallerinin daha yoğun yaşanabileceğinin bilgisi ve kaygısıyla; mahpuslara hapiste tutulmalarına rağmen var olan haklarını anlatmak, onları, hak ihlallerine karşı nereye, nasıl başvuracakları konusunda bilgilendirmek amacıyla kaleme alınmıştır. Umarız, çok sayıda mahpusa ulaşır ve haklarını koruyabilmenin araçlarından biri haline gelir.

CİSST

CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ

